

**Siilinjärven kansalaisopiston
osaamisperusteinen
opetussuunnitelma 2023**

Siilinjärven kansalaisopiston osaamisperusteinen opetussuunnitelma 2023

Kansalaisopistojen liiton laatima pohja sisältää yleiset tekstiluvut sekä oppiainekohtaiset luvut. Pohja on päivitetty 6.10.2022.

Pohjaa muokattu Siilinjärven kansalaisopiston opetussuunnitelmaan paremmin yhteensopivaksi kesällä 2023.

Nimi	Siilinjärven kansalaisopiston osaamisperusteinen opetussuunnitelma 2023
Päätösnumero	3
Hyväksyjä	Siilinjärven sivistyslautakunta
Päätöspäivämäärä	22.8.2023
Voimaantulopäivämäärä	22.8.2023
Pdf luotu	11.8.2023

SISÄLTÖ

1. Kansalaisopisto koulutuksen järjestäjänä.	1
1.1. Lainsäädännöllinen tausta ja oppilaitosmuodon yleiskuvaus.	1
1.2. Kansalaisopistojen opetus.	1
1.2.1. Opetuksen arvokäsitykset Siilinjärven kansalaisopistossa.	2
1.2.2. Hyvän opetuksen tunnusmerkit Siilinjärven kansalaisopistossa.	4
1.2.3. Kansalaisopiston kurssien tasoryhmistä.	6
1.2.4. Kansalaisopistossa opetettavat aineet.	6
1.2.5. Opetustunnin kesto opintopisteinä kansalaisopistossa.	7
2. Osaamisen osoittaminen kansalaisopistossa.	8
2.1. Osaamisen osoittamisen suunnittelu.	8
2.2. Aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen.	8
3. Osaamisen arviointi.	9
3.1. Osaamistavoitteet ja arviointikriteerit.	9
3.2. Arvioinnin kuvaus ja arviointimenetelmät.	9
3.3. Kurssin arviointiasteikko.	10
3.4. Osaamisen arvioijat.	10
3.5. Opiskelijan ohjaus ja palaute osaamisen kehittymisestä.	10
3.6. Opiskelijan suostumus tietojen siirtoon kansalliseen opintosuoritus- ja tutkintorekisteriin (Koski-tietovaranto).	11
3.7. Arvioinnin dokumentointi ja arviointiaineisto.	11
3.8. Arvioinnin uusiminen, tarkistaminen ja oikaisu.	11
3.9. Todistus suoritetusta kurssista.	11
4. Kielet.	13
4.1. Opetuksen tavoitteet.	13
4.2. Opetusohjelman rakenne.	13
4.3. Taitotasot ja osaamisen arviointi.	14
4.4. Kurssit, joista voi saada suoritusmerkinnän.	14
4.4.1. Englanti.	16
4.4.2. Ruotsi.	16
4.4.3. Saksa.	16
Saksa aktiiviseksi, syksy, 1,5 op.	17
4.4.4. Italia.	17
Italian kieli ja kulttuuri 4, Vuorela, pienryhmä, syksy, 1,5 op.	17
4.4.5. Venäjä.	18
4.4.6. Espanja.	18

5. Käsiyö.	19
5.1. Opetuksen tavoitteet.	19
5.2. Opetusohjelman rakenne.	19
5.3. Taitotasot ja osaamisen arviointi.	20
5.4. Kurssit, joista voi saada suoritusmerkinnän.	20
6. Liikunta ja tanssi.	21
6.1. Opetuksen tavoitteet.	21
6.2. Opetusohjelman rakenne.	22
6.3. Osaamisen arviointi ja arviointikriteeriehtotukset.	22
6.3.1. Osaamisen arviointi.	22
6.3.2. Arviointikriteeriehtotuksia.	23
Alkeistaso.	23
Perustaso.	23
Jatkotaso.	24
6.3.3. Kurssit, joista voi saada suoritusmerkinnän.	24
7. Musiikki.	25
7.1. Opetuksen tavoitteet.	25
7.2. Opetusohjelman rakenne.	25
7.3. Taitotasot ja osaamisen arviointi.	25
7.4. Kurssit, joista voi saada suoritusmerkinnän.	25
8. Kuvataide.	26
8.1. Opetuksen tavoitteet.	26
8.2. Opetusohjelman rakenne.	26
8.3. Taitotasot ja osaamisen arviointi.	27
8.4. Kurssit, joista voi saada suoritusmerkinnän.	29
8.4.1. Maalauksen aakkoset (Taidepaja/ Päiväpiirtäjät), 4 op.	29
9. Tieto- ja viestintäteknikka.	32
9.1. Opetuksen tavoitteet.	32
9.2. Opetusohjelman rakenne.	32
9.3. Taitotasot ja osaamisen arviointi.	32
9.3.1. Alkeistaso (A) Tieto- ja viestintäteknikka.	33
9.3.2. Perustaso (B) Tieto- ja viestintäteknikka.	34
9.3.3. Jatkotaso (C) Tieto- ja viestintäteknikka.	35
9.4. Kurssit, joista voi saada suoritusmerkinnän.	36
10. Yhteiskunta ja humanismi.	37
10.1. Opetuksen tavoitteet.	37
10.2. Opetusohjelman rakenne.	37

10.3. Taitotasot ja osaamisen arviointi.	37
10.4. Kurssit, joista voi saada suoritusmerkinnän.	37
11. Hyvinvointi, luonto ja ympäristö.	38
11.1. Opetuksen tavoitteet.	38
11.2. Opetusohjelman rakenne.	38
11.3. Taitotasot ja osaamisen arviointi.	38
11.4. Kurssit, joista voi saada suoritusmerkinnän.	38
12. Ruoka, juoma ja matkailu.	39
12.1. Opetuksen tavoitteet.	39
12.2. Opetusohjelman rakenne.	39
12.3. Taitotasot ja osaamisen arviointi.	39
12.4. Kurssit, joista voi saada suoritusmerkinnän.	39

1. Kansalaisopisto koulutuksen järjestäjänä

1.1. Lainsäädännöllinen tausta ja oppilaitosmuodon yleiskuvaus

Vapaan sivistystyön tarkoituksena on järjestää elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta tukevaa koulutusta.

Vapaana sivistystyönä järjestettävän koulutuksen tavoitteena on edistää ihmisten monipuolista kehittymistä, hyvinvointia sekä kansanvaltaisuuksien, moniarvoisuuden, kestävän kehityksen, monikulttuurisuuden ja kansainvälisyyden toteutumista. Vapaassa sivistystyössä korostuu omaehtoinen oppiminen, yhteisöllisyys ja osallisuus.

Kansalaisopistot ovat paikallisiin ja alueellisiin sivistystarpeisiin pohjautuvia oppilaitoksia, jotka tarjoavat mahdollisuuksia omaehtoiselle oppimiselle ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseksi.

Laki vapaasta sivistystyöstä (632/1998)

Kansalaisopistoja yhtenä vapaan sivistystyön oppilaitosmuodoista ohjaa laki vapaasta sivistystyöstä. Kansalaisopistot ovat kaikille avoimia oppilaitoksia, joissa voi oppia uusia tietoja ja taitoja. Opetus on avointa kaikille iästä ja koulutustaustasta riippumatta. Useimmiten opetustarjontaan kuuluu taideaineiden, käsityön ja musiikin kurseja, kieli- ja kirjallisuuskurseja, kotitalouden, liikunnan ja tietotekniikan kurseja sekä yhteiskunnallisia aineita. Lisäksi kansalaisopistoissa järjestetään vuosittain paljon avoimia yleisöluentoja erilaisista aiheista. Kansalaisopistoon ei pääsääntöisesti tulla suorittamaan tutkintoa, vaan opinnot perustuvat elinikäisen oppimisen periaatteeseen sekä ihmisen omaan haluun oppia ja kehittyä.

Vuonna 2021 Suomessa on yhteensä 177 kansalaisopistoa ja niiden opetus ulottuu jokaisen kunnan alueelle. Yksi toiminnan pääperiaatteista on opetuksen tuominen lähelle ihmisiä ja kurssitoiminta onkin usein hajautettu eri puolille kuntaa sinne, missä ihmiset asuvat ja liikkuvat. Kansalaisopisto voi olla nimeltään kansalaisopisto, työväenopisto, opisto tai aikuisopisto. Oppilaitosmuotona kansalaisopisto on joustava, ketterä toimija, joka vastaa kansalaisten sivistystarpeiden lisäksi myös yhteiskunnan muutos- ja koulutustarpeisiin.

Opistot toimivat opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämällä ylläpitämisluvilla. Ylläpitämisluvan voi saada kunta, kuntayhtymä, rekisteröity yhteisö tai säätiö.

1.2. Kansalaisopistojen opetus

Kansalaisopistojen tarjoama opetus on perinteisesti pääsääntöisesti kurssi-, luento- tai työpajamuotoista. Opetus on pääsääntöisesti lyhytkestoista, omaehtoista matalan kynnyksen koulutusta, jonka kautta voi perehtyä uusiin asioihin tai syventää osaamistaan.

Kuntalaiset voivat usein vaikuttaa kurssitarjontaan esittämällä omia toiveitaan ja opistojen kuuluukin **lakisääteisesti** vastata paikallisiin sivistystarpeisiin. Tästä johtuen kansalaisopistojen kurssitarjonta vaihtelee lukukausittain ja opistoissa on erilaisia painotuksia eri paikkakunnilla. Kurssitarjonta elää myös yhteiskunnallisten muutosten myötä. Opetustarjonnasta löytyy kaiken ikäisille suunnattuja kurseja sekä toimintaa erityisryhmille.

Kansalaisopistot tarjoavat opetuspalveluita ryhmäopetuksen, yksilöopetuksen ja luentojen muodossa. Kurssit kokoontuvat lähiopetuksena, etäopetuksena, ajasta ja paikasta riippumattomina verkko-opintoina tai näiden hybridimuotona. Kurssien kesto vaihtelee kerran tai pari kokoontuvista lyhytkursseista lukukauden tai koko lukuvuoden kestäviin kursseihin. Lukuvuoden, lukukauden ja kurssin mitta sekä ilmoittautumiskäytännöt vaihtelevat opistoittain.

Yhä useammassa kansalaisopistosta on syys- ja kevätlukukauden lisäksi käytössä myös ns. kesälukukausi.

Siilinjärven kansalaisopistossa lukukauden pituus on pääsääntöisesti syksyllä 10 ja keväällä 12 viikkoa, mutta voi myös vaihdella jonkin verran. Liikunnassa ja kielissä on useilla kursseilla pidempiä lukukausia. Näiden lisäksi kuorojen toimikausi on pidempi. Osa opetuksesta toteutetaan lyhyt- ja viikonloppukursseina. Myös erikseen kesäaikaan suunniteltuja kursseja voidaan pitää.

1.2.1. Opetuksen arvokäsitykset Siilinjärven kansalaisopistossa

1.2.1.1 Ihmiskäsitys

Ihmiskäsitys on holistinen – ihminen on kokonaisuus.

1.2.1.2 Oppimiskäsitys

Oppiminen voidaan määritellä kokemisen kautta. **Oppiminen on prosessi, jossa kokemus muuttuu tiedoksi, taidoksi, asenteiksi, arvoiksi.**

Ei oppiminen:

1. Ennakko-oletus
2. Huomiotta jättäminen
3. Torjunta

Ei-tiedostava oppiminen:

1. Esitietoinen oppiminen
2. Taitojen oppiminen
3. Ulkoa oppiminen

Tiedostava oppiminen:

1. Pohdiskelu
2. Ajattelun taito
3. Kokeellinen tieto

Vain tiedostavan oppimisen tasolla lopputulos on uutta luova, uuden omaksuminen on tapahtunut ja käyttäytymisessäkin on tapahtunut muutosta. Oppiminen on elämän ydin ja se kestää yhtä kauan kuin itse elämä

Oppimiskykyyn vaikuttavat tekijät

- **Fyysinen ympäristö:** valaistus, lämpö, istuin, asento, äänet
- **Emotionaaliset tarpeet** – tunteet ovat avain aivojen muistijärjestelmään. Oppimisilmapiiri, tunnelma oppimistilassa on tärkeää. Vapauta tunteet.
- **Sosiaaliset tarpeet:** toiset haluavat olla ryhmässä, toiset itsekseen

Aikuinen oppijana

- Aikuisen oppimisen lainalaisuudet pätevät iästä riippumatta
- Koulutussukupolvien erilaiset kokemukset vaikuttavat taustalla
- Oppiminen iäkkäänä erilaista kuin nuorempana mm. näön, kuulon ja motoriikan ikääntymismuutokset vaikuttavat
- Aikuinen oppii vain sen, minkä haluaa à motivaatio
- Kognitiivinen hidastuminen, havaintotoiminnot ja tarkkaavaisuus, informaation prosessointi ja muisti à vaatii suuremman työpanoksen oppimiseen
- Henkisen vireyden säilymisen perusedellytys on elinikäisen oppimisen ylläpitäminen à "suodattimet" työmuistin ympärillä pysyvät parhaiten auki, jos niiden läpi on jatkuvaa liikennettä

Onnistunut oppiminen muistijärjestelmän kannalta

- Miten tuet aikuisopiskelijaa pääsemään tavoitteeseensa.
- Hetkellinen tarkkaavaisuus voi kohdistua vain pieneen tietomäärään kerrallaan
- Tieto jaettava hallittavissa oleviin osasiin, jotka mahtuvat työmuistiin
- Irralliset yksityiskohdat eivät säily muistissa, ellei niitä liitetä johonkin kokonaisuuteen
- Opitun tiedon hyväksikäyttö on mahdollista vain, jos tieto voidaan liittää johdonmukaisiksi kokonaisuuksiksi
- Mitä selkeämmin tiedot ovat jäsentyneet säiliömuistiin, sitä tehokkaampaa on niiden hyödyntäminen
- Vanhemmiten säiliömuistia alkaa rasittaa yhä kasvava huonosti organisoidun tiedon sekamelska
- Vihjeet ja avaimet tärkeitä: liitä muistettavat asiat johonkin ulkoisiin puitteisiin tai johdonmukaisiin yhteyksiin (Käsitekartta – Mindmap)

Oppimisen esteitä

- Opettajan on hyvä tunnistaa myös oppimisen esteitä ja kannustaa niistä ylitse.
- Kriittis-looginen – koulussa ei ole helppoa, ei siis oppiminenkaan
- Intuitiivis-emotionaalinen – olen tyhmä ja siksi en opi
- Kriittis-moraalinen – opiskelu on kovaa työtä, miksi siis yrittääkään
- Lisää ennakoasenteita: ”En opi enää tällä iällä”, ”Kysyminen osoittaa tyhmyyteni”, ”Opettaja on pelottava jumala”

Oppimista vahvistavat tekijät

- Mitä nopeammin palaute suorituksesta, sitä tehokkaampaa on oppiminen
- Mitä useammin palaute saa mielihyvän tunteen oppijassa, sitä tehokkaampaa on oppiminen (positiivinen vahvistus)
- Mitä harvemmin palaute saa aikaan mielipahaa, sitä tehokkaampaa on oppiminen (negatiivinen vahvistus)
- Jos vahvistaminen jätetään pois, opittu reaktio heikkenee
- Oppiaineksen jäsentely sopiviin ”annoksiin” ja oppiaineksen käsittelyssä eteneminen asteittain
- Mitä konkreettisempi ja ihmisen arkeen liittyvä opetus on, sitä helpompaa on oppiminen ja muistiin palauttaminen
- Kaikkien aistien (kuulo, näkö, tunto) yhtäaikainen käyttö
- Muistivihjeet ja itse tuotettu materiaali
- Tämän edellä mainitun ns. primaarin vahvistuksen lisäksi oppimista edistää ns. sekundaarinen vahvistus:
- Hyvät ulkoiset olosuhteet (ergonomia)
- Ryhmän positiivinen ilmapiiri
- Opettajan myönteinen olemus ja yleinen käyttäytyminen
- Opettajan rauhallisuus ja selkeys
- Kuva kertoo enemmän kuin sanat
- Toistot ja kertaus
- Tarinat
- Optimaalinen motivaatio on tehokkaan oppimisen edellytys
- Opetus-oppimisprosessin ja sen tulosten arviointi edistää oppimista

Erilaiset oppimistyyliä, ajattelutavat ja älykkyyden lajit

Oppimiseen vaikuttavat myös ihmisen persoonalliset, fysiologiaan perustuvat tavat hahmottaa ympäröivää maailmaa.

OPPIMISTYYLIT

- Visuaalinen – oppii näkemällä, kertoo piirtäen
- Auditiivinen – hankkii tiedon kyselemällä, ei lukemalla
- Kinesteettinen/taktillinen – haluaa olla liikkeellä, kosketella

AJATTELUTAVAT

- Konkreetti sekvenssimäinen (KSe) – todellisuus muodostuu aistien välityksellä
- Konkreetti satunnainen (KSa) – intuitiivinen, yritys-erehdys periaatteella ongelmia ratkova
- Abstrakti satunnainen (ASa) – pohdiskelija, vuorovaikutus tärkeä, muodostaa kokonaisuuksia
- Abstrakti sekvenssimäinen (ASe) – teoreetikko, filosofi, yksinpuurtaja

ÄLYKKYYDEN/LAHJAKKUUDEN SEITSEMÄN LAJIA

- kielellinen
- loogis-matemaattinen
- visuaalis-spatiaalinen
- ruumiillis-kinesteettinen
- musiikillinen
- intersosiaalinen (sosiaalinen)
- intrapersoonallinen (sisäinen maailma)

1.2.2. Hyvän opetuksen tunnusmerkit Siilinjärven kansalaisopistossa

Asiakaslähtöisyys

Hyvä opetus kansalaisopistossa vastaa oppilaan tarpeisiin. Opettaja mukauttaa opetuksen ryhmän/yksilön mukaan. Oppilaiden tavoitteiden ja tason kartoittaminen kurssin alussa on myös tärkeää, jotta opettaja voi tarjota tehtävien tasovaihtoehtoja. Tavoitteena on tyytyväinen asiakas/opiskelija.

Sitouttaminen

Ryhmä sitoutuu opiskeluun, mikäli toiminnan tavoite on selkeä, ymmärrettävä ja mielekäs. Sitoutumista vahvistaa se, että ryhmä voi itse vaikuttaa tavoitteenasetteluun. Kun jäsenet ovat sitoutuneita yhteisen päämäärän saavuttamiseksi, he jaksavat tehdä ahkerasti työtä sen eteen.

Tasa-arvoisuus ja kunnioitus

Tasa-arvoisuus ja kunnioitus oppilaiden kohtelussa ja oppilaiden keskinäisessä kohtaamisessa synnyttää luottamusta opiskeluryhmässä. Luottamus on ryhmän ilmapiiriin keskeisesti vaikuttava tekijä. Kun jäsenet voivat luottaa toisiinsa, työskentely etenee ja kaikki uskaltavat avoimesti kertoa mielipiteensä ja tuoda esille ajatuksensa ja ideansa.

Hyvä oppimisilmapiiri

Ilmapiirin ja tunnelman aistiminen on opettajalle tärkeä työkalu. Luottavaisen, lämminhenkisen ja rennon oppimisilmapiirin luominen opetustilanteessa on yksi oppimisen edellytyksistä.

Kun ilmapiiri ryhmässä on avoin, jäsenet voivat rohkeasti heittää ilmaan aluksi mahdottomaltakin tuntuvia ajatuksia. Niistä saattaa syntyä loistavia luovia, oivalluksia, jotka johtavat asioiden kehittymiseen. Luovuuden edellytyksenä on, että ryhmäsi on avoin uusille ideoille ja niiden tuottamiseen kannustetaan.

Erilaisten oppimistapojen huomioon ottaminen

Opettajan on hyvä tuntea erilaiset tavat oppia ja pyrkiä käyttämään opetuksessaan eri aistikanavia.

Kannustavuus, motivointi

Oppimisen kannalta keskeisiä elementtejä on ilmapiirin ohella opiskelijoiden motivointi ja oppimaan kannustaminen ja rohkaiseminen.

Vuorovaikutteisuus ja vastavuoroisuus (dialogisuus)

Dialogi on rakentavaa vuorovaikutteista keskustelua. Siinä pyritään vastavuoroisen ymmärryksen muodostamiseen ja erilaisten näkökulmien ylläpitämiseen. Lähtökohtana on uteliaisuus, avoimuus, kunnioitus, sitoutuminen yhdessä tekemiseen ja halu ymmärtää sitä, mitä toiset ajattelevat. Vastavuoroisuudella tarkoitetaan sitä, että sekä oppilaat että opettaja oppivat toisiltaan opetustilanteessa.

Yhteishengen luominen

Hyvä yhteishenki muodostuu erilaisuuden hyväksymisestä ja ryhmän yhteistyön rakentamisesta.

Erilaisuus on rikkaus ja voimavara. Kun jäsenet arvostavat toisiaan, he myös ymmärtävät toistensa vahvuuksia ja voivat käyttää niitä yhteiseksi hyväksi. Erilaiset mielipiteet luovat uusia näkökulmia käsiteltäviin asioihin ja mahdollistavat laajan ja monipuolisen tarkastelun. Näkemuserot ja ristiriidat ovat usein hyödyllisiä – ryhmän jäsenten on perusteltava ja arvioitava oma näkemyksensä perusteellisesti.

Yhteistyö on voimavara, jota voidaan ryhmässä oppia hyödyntämään. Yhdessä saadaan usein aikaan enemmän kuin yksin, koska yhteistyö kannustaa ponnistelemaan lujasti. Kun jäsenet kannustavat ja auttavat toisiaan, he selviävät myös vaikeiden tilanteiden yli. Ryhmä tukee sen jäseniään. Yhdessä menestytään, kun kaikki jäsenet jaksavat yrittää tehdä parhaansa – vaikka vuorotellen. Kun yhteistyön voimaa opitaan hyödyntämään, yhdessä opiskelusta tulee kannattavaa.

Epätäydellisyyden hyväksyntä

Opettajan on hyvä muistaa, että kaikkea ei tarvitse opettajankaan osata eikä tietämättömyyttään pitää peitellä. Oppilaille voi kuitenkin luvata ottaa selvää asiasta. Oppilaidenkaan ei tarvitse tavoitella täydellisyyttä. Oppimisprosessi kannattaa muodostaa pienistä välitavoitteista, ettei oppimismotivaatio häviä.

Palaute

Oppimista edistää nopea ja oikea-aikainen palaute. Myös opettaja tarvitsee oppilailta palautetta, jotta hän voi tarvittaessa muuttaa opetustaan.

YHTEENVETO

HYVÄÄN OPETUSTAPAAN KUULUU

- Myönteisyys
- Assosiaatioiden (mielleyhtymien) käyttö
- Ensin yleiskuvan antaminen käsiteltävästä asiasta
- Kaikkien aistien käyttäminen opetuksessa
- Hyvä suunnittelu ja jaksotus

HYVÄN OPETTAJAN PIIRTEITÄ:

- kärsivällisyys
- empaattisuus, myönteinen suhde opiskelijoihin
- ymmärrettävä esitystaito, selkeys ja loogisuus
- herkkyyks nähdä opiskelun solmukohdat
- antaa paljon kannustavaa ja rehellistä positiivista palautetta
- aktivoiva ote

LAATUAJATTELU OPETUKSESSA

SUUNNITTELE

- Selvitä ryhmän opiskelijoiden määrä, ikärakenne ja kartoita heidän tietotasonsa kurssilla käsiteltävistä asioista
- Selvitä opiskelijoiden oppimistavoitteet ja syyt tulla kurssille
- Suunnittele koulutuksen sisältö ja käyttämäsi opetusmenetelmät
- Päätä, millä elementeillä luot oppimista tukevan ympäristön ja ilmapiirin
- Johda koulutusta koko prosessin ajan

TOTEUTA

- Ota huomioon ulkoiset ja pedagogiset edellytykset kuten opetusvälineet ja tilat
- Ota huomioon ryhmäyttäminen
- Ota huomioon aikuispedagogiikan erityisvaatimukset
- Rohkaise opiskelijoita oppimaan

ARVIOI

- Kerää palaute asiakkailta
- Arvioi onnistuminen myös itse
- Arvioi palautteet ja tulokset

PARANNA

- Tee tarvittavat muutokset ja aloita koulutuksen suunnittelu

1.2.3. Kansalaisopiston kurssien tasoryhmistä

Kansalaisopistoissa voidaan järjestää tietyissä aineissa eritasoisia kursseja ja/tai ryhmiä. Eritasoisten kurssien erot pyritään tuomaan selkeästi esiin kurssikuvauksissa. Kursseilla voi olla mahdollisia lähtötasovaatimuksia, joista päättää opiston ylläpitäjä kurssiohjelman hyväksyessään. Kansalaisopistoille on kuitenkin tyypillisempää, että kursseilla ei ole lähtötasovaatimuksia ja opiskelijat voivat saavuttaa samalla kurssilla eritasoista osaamista. Tämän tyyppisillä kursseilla tavoiteltava osaamisen taso perustuu opiskelijan omaan lähtötasoon ja tarpeeseen. Näin ollen monella kansalaisopistojen opettajista on jo kokemusta eritasoisen opiskelijoiden samanaikaisesta opettamisesta ja opetuksen eriyttämisestä tarpeen mukaan.

Kansalaisopistoissa kurssipaikan saa ilmoittautumalla kurssille ja opiskelijalla on opiskeluoikeus sille kurssille, jolle hänen ilmoittautumisensa on hyväksytty. Opiskelija on lähtökohtaisesti vastuussa itse siitä, mille tasolle hän ilmoittautuu. Opistosta saa tarvittaessa ohjausta sopivan tasoisen kurssin valintaan. Mikäli opiskelija kurssin aikana huomaa, ettei kurssi vastaa hänen osaamistaan, kurssin vaihtaminen toiseen on yleensä mahdollista. On kuitenkin huomioitava, että opistossa ei välttämättä ole samaan aikaan tarjolla vastaavaa Koski-kelpoista kurssia, jolta opiskelija voisi saada arviointia haluamallaan tasolla.

1.2.4. Kansalaisopistossa opetettavat aineet

Jokaisen kansalaisopiston vuosittaisen kurssiohjelman hyväksyy opiston ylläpitäjä. Eri kansalaisopistoissa voi olla hyvinkin erityyppisiä kursseja tarjolla ja sijoitettuna eri tavoin nimettyihin aineryhmiin, mutta kansalaisopistoissa opetettavat aineet voidaan jakaa esimerkiksi seuraaviin kategorioihin:

- kielet
- käsityö
- liikunta ja hyvinvointi
- musiikki
- kuvataide
- tanssi ja teatteri
- tietotekniikka, tekniikka ja talous
- yhteiskunta ja humanismi
- luonto ja ympäristö
- ruoka, juoma ja matkailu
- muut

Siilinjärvellä kansalaisopiston opetustuntikiintiön ja ainekohtaisen tuntijaon sekä kurssihinnoitteluperiaatteet hyväksyy vuosittain kunnan sivistyslautakunta. Lautakuntaan ei viedä hyväksyttäväksi enää erikseen valmista kurssiohjelmaa.

1.2.5. Opetustunnin kesto opintopisteinä kansalaisopistossa

Vakiintuneen käytännön mukaisesti yhden opetustunnin kesto kansalaisopistoissa on 45 minuuttia. Kansalaisopistojen koulutuksen mitta ilmoitetaan opiskelijalle kurssitiedoissa tyypillisesti opetustunteina ja/tai -kertoina.

Opetus- ja kulttuuriministeriön vuonna 2019 asettama vapaan sivistystyön kautta hankitun osaamisen tunnistamista ja tunnustamista valmistellut työryhmä päätyi loppuraportissaan ehdottamaan vapaan sivistystyön eri oppilaitosmuotojen yhteiseksi opetuksen laajuutta kuvaavaksi yksiköksi **opintopistettä**. Opintopiste ei korvaa rahoituksen perustana olevia käsitteitä, vaan sitä käytetään ainoastaan kuvaamaan koulutusten sisältöjen laajuutta eli koulutuksen suorittamiseen vaadittavaa työmäärää. Jatkossa kansalaisopistojen on siis ilmoitettava Koski-kelpoisten kurssiensa laajuus opetustuntien ja/tai -kertojen lisäksi myös opintopisteinä. Laajuuden määrittelyssä on mahdollista käyttää desimaaleja.

Suomalaisessa koulutusjärjestelmässä opiskelijan keskimäärin 27 tunnin työpanos vastaa yhtä opintopistettä. Kuten muissakin oppilaitosmuodoissa, myös kansalaisopistoissa yhden opintopisteen suorittamisen vaatima työmäärä voi käytännössä vaihdella paljonkin kurssien ja opiskelijoiden valmiuksien mukaan. Kansalaisopisto päättää itse osaamisperusteisten kurssiensa laajuudet opintopisteinä ja määrittelee niiden pohjaksi kurssien puitteissa **toteutettavan opetuksen määrän** sekä arvioi opiskelijan itsenäiseen **työskentelyyn keskimäärin kuluvan ajan**. Tämän mitoitustyön tekee käytännössä kurssin suunnitteleva henkilö. Vaadittavan itsenäisen työn määrä on ilmoitettava myös kurssikuvauksessa siten, että kurssille ilmoittautuva opiskelija tietää, mitä häneltä odotetaan.

2. Osaamisen osoittaminen kansalaisopistossa

Osaamisen osoittamisella tarkoitetaan tapoja, joilla opiskelija osoittaa kurssilla vaadittua osaamistaan siten, että se on arvioitavissa. Kurssin kuvauksessa on kerrottu, minkälaista osaamista kurssilla tavoitellaan, sekä mahdollisesti esitetty jo valmiiksi kurssilla käytössä olevia osaamisen osoittamisen tapoja.

Suoritusmerkintää tavoittelevan opiskelijan tulee osoittaa osaamisensa sillä kurssilla, jolle hän on ilmoittautunut. Lähtökohtaisesti osaaminen osoitetaan tuon kurssin aikana, pääsääntöisesti kurssitilanteissa – luokassa tai verkossa.

2.1. Osaamisen osoittamisen suunnittelu

Koski-tietovarantoon tallennettavan osaamisperusteisen koulutuksen järjestämisestä päättää kansalaisopiston ylläpitäjä. Oppilaitos on viime kädessä vastuussa siitä että suunnittelu on oikeudenmukaista ja hyvää ja että osaamisen osoittaminen tapahtuu suunnitelman mukaisesti ja avoimesti. Osaamisen osoittaminen suunnitellaan kurssikohtaisesti ja suunnittelusta vastaa yleensä kurssin opettaja. Kurssi tulee toteuttaa samansisältöisenä kaikille opiskelijoille sillä erotuksella, että arviointia tehdään vain suostumuksen siihen antaneille.

Osaamisen osoittaminen suunnitellaan asettamalla kurssille osaamistavoitteet ja arviointikriteerit (ks. tarkemmin kohta Osaamistavoitteet ja arviointikriteerit). Ne ohjaavat opettajan valintoja siitä, millaisia osaamisen osoittamisen tapoja kurssilla voidaan käyttää. Kurssien osaamistavoitteet ja siten myös osaamisen osoittamisen tavat voivat poiketa toisistaan eri kursseilla ja opistoissa. Osaamisen osoittamisen toteutukseen voi vaikuttaa myös se, kuinka moni samalta kurssilta on antanut suostumuksen suorituksensa viralliseen arviointiin (ks. tarkemmin kohta Arvioinnin kuvaus ja arviointimenetelmät).

Osaamisperusteisessa opetuksessa korostuu opettajan ja opiskelijan sekä opiskelijoiden keskinäinen vuorovaikutus. Opettaja ja opiskelija(t) sopivat yhdessä osaamisen osoittamisen tavoista ja aikataulusta esimerkiksi kurssin aluksi tai sen aikana. Tavoitteena on, että kaikki osaaminen saadaan osoitettua.

2.2. Aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen

Mikäli oppilaitos haluaa, se voi tunnistaa ja tunnustaa myös opiskelijan aiemmin hankkimaa osaamista.

Aiemmin hankittua osaamista voidaan tunnistaa ja tunnustaa joko osana kansalaisopiston kurssia tai todentaa opiskelijan osaaminen ilman kurssille osallistumista. Kansalaisopiston ylläpitäjä päättää, onko aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen opistossa mahdollista sekä missä oppiaineissa ja miten se mahdollisesti tapahtuu.

Tarvittaessa oppilas voi sopia kurssin opettajan kanssa aiemman osaamisen tunnistamisesta ja tunnustamisesta erikseen.

3. Osaamisen arviointi

Vapaan sivistystyön koulutuksessa saavutetun osaamisen Koski-tietovarantoon viemisen edellytyksenä on, että osaaminen on arvioitu. Kansalaisopiston kurssilla, jolta opiskelija haluaa suoritusmerkinnän, opiskelijan osaaminen arvioidaan, ja tätä arviointia varten on luotava kurssille arviointikäytännöt.

Arvioinnin ja palautteen tarkoitus on tehdä saavutettua osaamista näkyväksi opiskelijalle itselleen. Pelkät kokeet ja testit eivät tue jatkuvaa oppimista, siksi tarvitaan monipuolisia arvioinnin tapoja ja menetelmiä. Opiskelijälähtöinen arviointi on avointa, läpinäkyvää ja perusteltua sekä perustuu vuorovaikutukseen. Arvioinnin tulee olla luonteeltaan kannustavaa ja antaa opiskelijalle tietoa hänen kehitymisestään. Arviointi tulee tehdä mahdollisimman pian osaamisen osoittamisen jälkeen.

3.1. Osaamistavoitteet ja arviointikriteerit

Osaamisperusteisilla Koski-kelpoisilla kursseilla tulee olla asetettuna **osaamistavoitteet ja arviointikriteerit**, joiden pohjalta kurssin arviointikäytännöt suunnitellaan. Osaamisperusteinen arviointi on puhtaasti kriteeriperusteista eli opiskelijan osaamista verrataan osaamistavoitteisiin ja arviointikriteereihin. Osaamistavoitteet kuvaavat niitä osaamiskokonaisuuksia, joista kurssin sisältö muodostuu. Kuhunkin osaamistavoitteeseen liittyy arviointikriteereitä, jotka puolestaan kuvaavat niitä osaamisia, jotka täytyy osaamistavoitteen saavuttamiseksi hallita. Arviointikriteerit määrittävät usein osaamisen itsenäisyyden taso. Opiskelija saa suoritusmerkinnän oman suorituksensa perusteella, eikä se ole siis riippuvainen muiden opiskelijoiden suorituksista. Arvioinnin perusteena ei ole myöskään opetukseen osallistuminen tai koulutukseen käytetty aika.

Arvioinnissa tulee noudattaa arviointikriteereitä ja kaikkien osapuolten tulee tietää arvioinnin perusteet. Arvioija ei voi muuttaa tai mukauttaa kriteerejä kurssin aikana. Tällä varmistetaan arvioinnin oikeellisuus ja opiskelijan oikeudet. Arvioija vertaa opiskelijan osaamista ainoastaan osaamistavoitteisiin ja niiden arviointikriteereihin. Tällä tavoin opiskelijaa ohjataan myös selkeästi kehittämään juuri tavoiteltavaa osaamista.

Osaamista on voitava arvioida ja todentaa luotettavasti erilaisin **arviointimenetelmin** eli osaamistavoitteiden tulee olla selkeitä sekä arvioitavissa, mitattavissa tai todennettavissa olevia asioita tai kykyjä. Mikäli opisto järjestää esimerkiksi numeerisesti arvioitavaa opetusta esimerkiksi yhteistyössä toisen oppilaitoksen kanssa, oppilaitokset sopivat arviointikriteereistä ja osaamistavoitteista yhdessä.

3.2. Arvioinnin kuvaus ja arviointimenetelmät

Arvioinnin kuvauksessa esitetään, **millä keinoin** opiskelijoiden saavuttama osaaminen arvioidaan ja **minkälaisia menetelmiä** arvioinnissa käytetään eli **millä keinoin opiskelija osoittaa osaamisensa**. Arviointimenetelmiä voivat olla esimerkiksi oppimistehtävä, portfolio, työn reaaliaikainen seuraaminen tai suullinen arviointi. Usein arvioinnissa käytetään useita menetelmiä. Arviointiin voi sisältyä myös opiskelijan itsearviointia tai vertaisarviointia. Lopullisesta arvioinnista vastaa kuitenkin aina oppimisen arvioija.

Osaamisen arviointi kannattaa yhden arviointitilanteen tai koko materiaalin läpikäynnin sijaan koostaa pienistä osioista. Osaamista on mahdollista osoittaa kurssin aikana siten, että kurssin viimeisen opetuskerran päätyttyä opettajalla on koossa ja osoitettuna kaikki se materiaali, jolla opiskelijan osaaminen on sovittu osoitettavan ja jonka pohjalta opettaja voi tehdä arviointipäätöksen.

3.3. Kurssin arviointiasteikko

Vapaasta sivistystyöstä annetun lain mukaan arvioinnin vähimmäisvaatimuksena on, että koulutuksessa saavutettu osaaminen on hyväksytty eli opiskelijan osaaminen vastaa vähintään koulutuksen osaamisperusteisessa kuvauksessa olevaa tasoa. Arviointiasteikko on siis tällöin hyväksytty / hylätty. Myös muunlaisen arviointiasteikon käyttäminen on mahdollista. Koski-tietovarantoon tallennetaan vain opiskelijan hyväksytty suoritus. Jos kurssilla on käytössä muunlainen arviointiasteikko, asteikkoa varten on luotava omat arviointikriteerit.

Mikäli opiskelijan osaaminen ei yllä tavoitellulle tasolle, ei hänelle voida antaa suoritusmerkintää. Päätös tulee perustella hänelle siten, että hän ymmärtää, mitä hänen osaamisestaan jäi puuttumaan, ja hänelle voi myös antaa mahdollisuuden täydentää suoritustaan. Opiskelijalla on oikeus pyytää selvitystä, jos hän ei ole saanut riittäviä perusteluja suorituksen hylkäämiseen.

3.4. Osaamisen arvioijat

Vastuu arviointiprosessista kokonaisuutena on opiston ylläpitäjällä. Arvioijan pätevyydelle ei voi asettaa yleispäteviä kriteereitä, eikä siitä ole vapaan sivistystyön lainsäädännössä mainintaa. Hyvää osaamisen arviointitoimintaa voi kuitenkin edistää, kun arvioijien valinnassa noudattaa esimerkiksi seuraavia kriteereitä:

- arvioijilla on riittävä ammattitaito kyseisen koulutuksen tai kurssin alalta
- arvioijat tuntevat kyseessä olevan koulutuksen osaamistavoitteet ja arviointikriteerit.

Kansalaisopistossa opiskelijan osaamisen arvioijana toimii yleensä kurssin opettaja. Arviointia suorittavalla opettajalla ei tarvitse olla pedagogista pätevyyttä, mutta opiston ylläpitäjän tulee huolehtia siitä, että hänet on nimetty ja perehdytetty tehtävään. Perehdyttäminen on ensiarvoisen tärkeää sellaisissa tilanteissa, joissa kurssin opettaja on vaihtunut kesken kurssin tai opettaja ei ole ollut suunnittelemassa kurssia.

Arvioivalla opettajalla tulee olla riittävä osaaminen ja ammattitaito aineeseen, jonka osaamista arvioidaan. Hänen tulee olla työsuhteessa oppilaitokseen, ja opiston tulee tehtävään nimeämisen lisäksi perehdyttää hänet opiston toimintatapoihin sekä varmistaa että opettaja ymmärtää osaamisperusteisuuden, osaamisen tunnistamisen ja osaamisen arvioinnin. Arvioijan mahdollinen esteellisyys määritellään hallintolain 27–29 § mukaan.

3.5. Opiskelijan ohjaus ja palaute osaamisen kehittymisestä

Osaamisperusteisessa opetuksessa lähtökohtana ovat opiskelija sekä hänen tarpeensa. Osaamisperusteisilla kursseilla opiston tulee varmistaa, että opiskelija tiedostaa oikeutensa sekä vastuunsa omasta oppimisestaan ja saa sekä ohjausta että kirjallista tai suullista palautetta osaamisensa kehittymisestä kurssin opettajalta.

Osaamisperusteisuuden luonteeseen kuuluu, että opiskelija itse on myös aktiivinen toimija. Hänen tulee ymmärtää, miten ohjausta on mahdollista saada, mistä palautetta annetaan ja millä perusteilla arviointia tehdään. Oppilaitoksen ylläpitäjä päättää ohjauksen tavoista ja määrästä. Kurssin opettajan lisäksi myös opiston muu henkilökunta saattaa antaa opiskelijalle neuvontaa ja tukea esimerkiksi kurssin valinnassa jo ennen kurssi-ilmoittautumista.

Ohjauksen tehtävä on tukea opiskelijaa onnistumaan opinnoissaan. Ohjauksella pyritään parantamaan opiskelijan ymmärrystä ja luottamusta omaan osaamiseensa, tukemaan kehitystä ja hyvinvointia sekä kannustamaan aktiiviseen kansalaisuuteen ja yhteisöllisyyteen.

Antamassaan palautteessa arvioija perustelee antamansa arvioinnin. Opiskelijalle tulisi syntyä ymmärrys tehdyn arvioinnin oikeellisuudesta eli siitä, että se on tehty arviointikriteerien mukaisesti.

Hyvin muotoiltu ja annettu palaute huomioi opiskelijan vahvuudet ja auttaa häntä kehittymään ja kehittämään osaamistaan. Palautteessa käsitellään opiskelijan osaamisen tasoa, ei hänen persoonaansa.

3.6. Opiskelijan suostumus tietojen siirtoon kansalliseen opintosuoritus- ja tutkintorekisteriin (Koski-tietovaranto)

Jotta opiskelijan kurssisuoritus voidaan tallentaa Koski-tietovarantoon, hänen tulee antaa suostumuksensa tietojen tallentamiseen oppilaitoksen ylläpitäjälle. Suostumus on kerättävä opetus- ja kulttuuriministeriön ohjeistuksen mukaisesti ja jokaisesta kurssista erikseen. Osaamisperusteiset Koski-kelpoiset kurssit ovat avoimia kaikille eli kurssille osallistuminen ei edellytä opiskelijalta suostumusta osaamisensa arviointiin.

Koski-tietovarantoon voidaan viedä suoritustiedot kursseista jotka ovat alkaneet aikaisintaan 1.8.2021. Keskeytyneitä tai hylättyjä suorituksia ei tallenneta Koski-tietovarantoon.

Suostumuksesta tulee käydä ilmi että se on annettu vapaaehtoisesti ja nimenomaisesti. Suostumuksen keruun taustaksi oppilaitoksen tehtävä on antaa opiskelijalle tarvittava informaatio osaamisperusteisuudesta, suostumuksesta ja arvioinnista. Opetus- ja kulttuuriministeriö on ohjeistanut erikseen myös opiskelijan informoinnista.

Suostumuksen pyyntöön käytetään Hellewi-ohjelman omaa lomaketta, jonka opiskelija itse tai hänen huoltajansa allekirjoittaa vahvan tunnustautumisen vaativalla Visma Sign -ohjelmalla.

3.7. Arvioinnin dokumentointi ja arviointiaineisto

Osaamisen osoittamisesta ja arvioinnista syntyy eri muodoissa olevaa aineistoa. Arvioinnista syntyviä asiakirjoja voivat olla esimerkiksi arvioijan tekemät kirjalliset arvioinnit tai opiskelijan kirjallinen itsearviointi, jotka voivat myös olla digitaalisessa muodossa. Arvioinnin dokumentoinnilla varmistetaan, että tehtyyn arviointiin voidaan tarvittaessa palata jälkikäteen esimerkiksi opiskelijan pyynnöstä.

3.8. Arvioinnin uusiminen, tarkistaminen ja oikaisu

Opiskelijan on tärkeä saada tietoonsa, onko hänellä mahdollisuus uusia osaamisen osoittamista ja miten hänen tulee toimia, jos hän on tyytymätön saamaansa arviointiin. Mikäli tehdystä osaamisen arvioinnista seuraa opiskelijalle epäselvyyttä tai tunnetta epätasa-arvoisesta kohtelusta, oppilaitoksen vastuullisten toimijoiden tulee olla valmiita tarkistamaan tehtyjä arviointeja. Opiskelija voi pyytää rehtorilta arvioinnin uusimista kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Opiskelija saa vaatia oikaisua pyynnöstä tehtyyn uuteen arviointiin tai ratkaisuun, jolla pyyntö on hylätty, edelleen aluehallintovirastolta 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa.

3.9. Todistus suoritetusta kurssista

Koski-tietovarantoon kirjatut suoritusmerkinnät ovat opiskelijan nähtävillä ja jaettavissa maksutta Oma opintopolku -palvelussa. Opiskelija voi kuitenkin pyytää myös paperisen todistusasiakirjan Koski-tietovarantoon tallennetuista opintosuorituksistaan. Kansalaisopiston kursseista ei lähtökohtaisesti anneta paperista todistusta. Mikäli opiskelija haluaa suoritettua

kurssista paperisen todistuksen, sellainen voidaan toimittaa opiston yleisen todistuskäytännön mukaan – tarvittaessa maksullisena.

4. Kielet

Siilinjärven kansalaisopiston kielten opetuksen perusajatuksena on tarjota aikuisväestölle pohjakoulutuksesta riippumatta tasapuoliset mahdollisuudet vieraiden kielten opiskeluun elinikäisen oppimisen periaatteiden mukaisesti. Opetuksen keskeisiä arvoja ovat avoin suhtautuminen toisiin, erilaisuuden hyväksyminen, aktiivinen vuorovaikutus, toimiminen ryhmän jäsenenä sekä tietoisuuden lisääminen niin omasta kuin vieraastakin kulttuurista.

4.1. Opetuksen tavoitteet

Kansalaisopistojen kielikurssit ovat avoimia kaikille taustasta riippumatta. Kansalaisopistoissa voi opiskella kieliä alkeista alkaen tai syventää ja ylläpitää jo hankittua vieraan kielen taitoa.

Kieltenopetuksen tavoitteena on käytännön kielitaito. Taustalla on ajatus kielenkäyttäjistä sosiaalisena toimijana, jonka tavoitteena on toimia erilaisissa tilanteissa jonkin tavoitteen saavuttamiseksi.

Tavoitteena on myös opiskelijan opiskelutaitojen kehittäminen, omien vahvuuksien löytäminen sekä ohjaaminen omaehtoiseen opiskeluun.

Siilinjärven kansalaisopiston kieltenopetuksen tavoitteena on auttaa oppijoita kommunikoimaan yli kielellisten ja kulttuuristen rajojen sekä vapaa-aikana että työtehtävissä. Kielellisten valmiuksien ohella oppija saa kulttuuripääomaa sekä uusia näkökulmia paitsi erilaisuuden ymmärtämiseen myös omaan kieleen ja kulttuuriin. Yksi keskeinen tavoite on myös omien opiskelutaitojen kehittäminen, oman oppimistyylin ja vahvuuksien löytäminen. Koska kieli on ajattelun, itseilmaisun ja viestinnän väline, oppijoita ohjataan aktiiviseen, toiminnalliseen vuorovaikutukseen käyttämällä vieraan kielen opiskelulle tyypillisiä työtapoja, kuten esim. pari- ja pienryhmäkeskustelua. Näin oppijoita rohkaistaan käyttämään vierasta kieltä erityisesti suullisissa kommunikaatio-tilanteissa. Oppijoita ohjataan myös omatoimiseen opiskeluun ja erilaisten oppimismahdollisuuksien hyödyntämiseen.

Käytännönläheiset arkipäivän kommunikaatio- ja matkustustilanteet ovat vahvasti esillä kielikurssien sisällössä. Alkeiskursseilla aihepiireinä ovat mm. tervehdykset, esittäytyminen, itsestä kertominen, lukusanat, hinnat, ostosten tekeminen, ravintolassa asiointi, tien neuvominen, säästä puhuminen sekä yksinkertaiset peruskielioppiasiat. Jatkokursseilla kieliopin tuntemus ja aihepiirit laajenevat ja syvenevät ryhmän tason ja toiveiden mukaan. Yleisiä teemoja ovat esim. työ- ja vapaa-aika, kulttuuri ja yhteiskunnalliset kysymykset. Kaikilla kielikursseilla on aina mukana myös kohdekielen kulttuuri- ja tapatietoa.

4.2. Opetusohjelman rakenne

Kansalaisopistojen kielikurssit vaihtelevat laajuudeltaan muutaman kerran lyhytkursseista koko lukuvuoden kestäviin kursseihin. Myös niiden painotukset vaihtelevat. Tyypillisesti kursseilla painotetaan suullista tuottamista ja puhutun kielen ymmärtämistä sekä kohdekielen maiden kulttuureihin perehdyttämistä.

Opiskelijoita kannustetaan tavoitteelliseen kieltenopiskeluun tarjoamalla tasolta toiselle eteneviä kursseja.

Kielten opetusta järjestetään eri tasoryhmissä sekä päivällä että illalla. Kursseilla edetään ryhmän tason ja edellytysten mukaan ottaen huomioon myös kunkin oppijan yksilölliset erot. Suurin osa kursseista kokoontuu kerran viikossa 90 min kerrallaan, mutta on myös 60 ja 75 min oppitunteja sekä kaksi kertaa viikossa kokoontuvia ryhmiä. Ryhmäopetuksen lisäksi on mahdollisuus yksilö- ja pienryhmäopetukseen, jolloin oppitunti ja opetuskerrat sovitaan tapauskohtaisesti.

4.3. Taitotasot ja osaamisen arviointi

Kansalaisopiston kielikurssit sijoittuvat kielitaidon eurooppalaisen viitekehysten taitotasoille (CEFR = Common European Framework, A1-C2). Taitotasot ohjaavat opiskelijaa oikean kurssin valinnassa. Eurooppalainen kielitaidon viitekehys on ohjeistus, jonka tarkoituksena on yhdenmukaistaa ja helpottaa saavutetun kielitaidon kuvailemista ja määrittelemistä.

A1 - Perustaso: Alkeet, suppea viestintä kaikkein tutuimmissa tilanteissa

A2 - Perustaso: Selviytyminen esim. tyypillisissä matkailutilanteissa

B1 - Itsenäinen kielenkäyttäjä: Selviytyminen esim. arkielämän tilanteissa

B2 - Itsenäinen kielenkäyttäjä: Selviytyminen esim. työelämässä

C1 - Taitava kielenkäyttäjä: Selviytyminen monissa vaativissa kielenkäyttötilanteissa

C2 - Taitava kielenkäyttäjä: Virheetön, täsmällinen ja sopiva kielenkäyttö vaativissa tilanteissa

Osaamisen arviointi tehdään vertaamalla opiskelijan osaamista kurssin osaamistavoitteisiin ja niistä johdettuihin arviointikriteereihin.

Osaamisen arviointi on opiskelijalle vapaaehtoista. Osaaminen arvioidaan, mikäli opiskelija antaa suostumuksensa arvioinnille kurssin aluksi. Opiskelijan osaamisen arvioinnista vastaa kurssin opettaja. Koska arviointi tapahtuu osana kurssin opetusta, osaamisen osoittamisen tulisi olla mahdollisimman helppoa ja yksinkertaista sekä opiskelijalle että opettajalle. Arvioinnissa voi käyttää kurssin ja oppimateriaalin tehtäviä sekä erilaisia omaehtoisia tuotoksia siten, että yksittäisten opiskelijoiden osaamisen arviointi ei vaikuta merkittävästi muun ryhmän toimintaan.

4.4. Kurssit, joista voi saada suoritusmerkinnän

Opettaja muotoilee omalle kurssilleen tavoitteet ja niille kriteerit, jotka lisätään ePerusteisiin kohtaan "Osaamisen arvioinnin kohteet".

Alla olevia esimerkkejä voi käyttää mallina ja/tai muokata oman kurssin tason ja sisällön mukaisiksi.

Osaamistavoite	Arviointikriteeri(t)
osaa etsiä kurssin aiheisiin liittyvää tietoa kohdekielellä	<ul style="list-style-type: none"> etsii kurssin aiheisiin liittyvää tietoa kohdekielellä itsenäisesti/monipuolisesti/oma-aloitteisesti/tuetusti/ohjatusti/opettajan johdolla
osaa arvioida omaa osaamistaan	<ul style="list-style-type: none"> arvioi omaa osaamistaan itsenäisesti/tuetusti/ohjatusti/opettajan johdolla
osaa kehittää omaa kielitaitoaan	<ul style="list-style-type: none"> kehittää omaa kielitaitoaan itsenäisesti/monipuolisesti/oma-aloitteisesti/tuetusti/ohjatusti/opettajan johdolla
osaa esittäytyä lyhyesti, sekä kertoa itsestään	<ul style="list-style-type: none"> käyttää olla-verbin eri muotoja sujuvasti preesensissä tuottaa yleisimmät kansallisuutta kuvaavat adjektiivit käyttää yleisimpiä verbejä preesensin yksikön ensimmäisessä persoonassa
osaa tilata ruokaa ravintolassa	<ul style="list-style-type: none"> tunnistaa perusruokasanastoa käyttää yksinkertaisia ulkoa opittuja pyyntöjä ja kohteliaisuusfraaseja tuetusti/itsenäisesti
osaa esittää lomatilanteisiin liittyviä kysymyksiä	<ul style="list-style-type: none"> käyttää kysymyssanoja auttavasti/tuetusti/monipuolisesti muodostaa tuetusti/itsenäisesti kysymyksiä huomioiden sanajärjestyksen käyttää lomatilanteisiin liittyviä sanoja
osaa ostaa tai tilata asioita	<ul style="list-style-type: none"> tunnistaa numerot tunnistaa hintoihin liittyvät ilmaisut tuottaa suullisesti numeroita sujuvasti/auttavasti pyytää/tilaa asioita perusilmaisuja käyttäen tuetusti/itsenäisesti
osaa neuvotella ostamiseen ja myymiseen liittyvissä tilanteissa	<ul style="list-style-type: none"> ilmaisee mielipiteensä luontevasti/sujuvasti/monipuolisesti ilmaisuja käyttäen ilmaisee suullisesti kielen sävyeroja auttavasti/kohtalaisen hyvin/hyvin/joustavasti/monipuolisesti käyttää neuvotteluihin liittyviä verbejä ja substantiiveja auttavasti/kohtalaisen hyvin/hyvin/joustavasti/monipuolisesti
osaa osallistua epämuodolliseen keskusteluun ystävänsä kanssa	<ul style="list-style-type: none"> ilmaisee mielipiteensä yksinkertaisia/erilaisia ilmaisuja käyttäen ilmaista eriävän mielipiteensä kohteliaasti

	<ul style="list-style-type: none"> • esittää perusteluja mielipiteidensä tueksi • osallistua keskusteluun aktiivisesti
osaa tuottaa kirjallista tekstiä kohdekielellä	<ul style="list-style-type: none"> • kirjoittaa lyhyitä ja yksinkertaisia henkilötietoja antavia fraaseja sanakirjan avulla /itsenäisesti • täyttää lomakkeen, jossa kysytään henkilötietoja • kirjoittaa lyhyen viestin, jossa on paljon vakiintuneita ilmauksia
osaa suositella ja ehdottaa	<ul style="list-style-type: none"> • vertailee neuvoihin liittyvien rakenteiden muotoja ja tyyliä tuetusti/itsenäisesti • tuottaa (joitakin) neuvoihin liittyviä verbilausekkeita kohtalaisen sujuvasti
osaa kertoa omista harrastuksistaan	<ul style="list-style-type: none"> • käyttää omaan harrastukseen liittyvää yksinkertaista ja suppea monipuolista sanastoa
osaa kertoa menneistä tapahtumista	<ul style="list-style-type: none"> • tuottaa imperfektin positiivisia ja negatiivisia muotoja auttavasti/ sujuvasti • käyttää (yleisimpiä/useita) menneeseen viittaavia ajanmääreitä auttavasti/ kohtalaisen hyvin/hyvin
osaa kuvata prosessin kulun suullisesti	<ul style="list-style-type: none"> • tuottaa passiivirakenteen preesensissä tuetusti/auttavasti/itsenäisesti • tuottaa vaiheiden järjestykseen liittyviä määreitä tuetusti/auttavasti/itsenäisesti
osaa kuvailla kuinka joku asia tapahtuu	<ul style="list-style-type: none"> • tunnistaa adjektiivin ja adverbien käytön eron tuetusti/itsenäisesti • muodostaa adverbeja tuetusti/ itsenäisesti • sijoittaa adverbien oikeaan kohtaan yksinkertaisissa lauseissa kirjallisesti/ suullisesti

4.4.1. Englanti

Toistaiseksi ainealalla ei voi suorittaa opintopisteytettyjä kursseja.

4.4.2. Ruotsi

Toistaiseksi ainealalla ei voi suorittaa opintopisteytettyjä kursseja.

4.4.3. Saksa

Saksa aktiiviseksi, syksy, 1,5 op

Saksaa 2-3 vuotta opiskelleille sekä kertaajille. Kurssin käytyäsi osaat kertoa asuinalueesi kaupoista ja palveluista, mökkeilystä Suomessa, kuvailla ihmisten ulkonäköä ja kertoa työstä sekä harrastuksista. Osaat vertailla adjektiiveja, käyttää refleksiiviverbejä, imperfektiä ja pluskvamperfektiä sekä konditionaalia. Halutessasi voit suorittaa kurssin (syyslukukauden osuuden) opintopistekurssina (1,5 op), jolloin opintohin sisältyy oppituntien lisäksi n.16 t itsenäistä opiskelua (esim. kotitehtävien/oppimistehtävien tekeminen). Suoritustavasta sovitaan kurssin alkaessa opettajan kanssa. Oppikirja HALLO! 2 SAKSAA AIKUISILLE kpl:sta 8 loppuun.

Opetuksen tavoitteet

Opiskelija osaa

- kertoa saksaksi asuinalueensa kaupoista ja palveluista
- kertoa saksaksi mökkeilystä Suomessa
- kuvailla ihmisten ulkonäköä
- kertoa työstä sekä harrastuksista

Keskeiset sisällöt

Kurssilla laajennetaan sanavarastoa ja harjoitellaan niin suullista kuin kirjallistakin ilmaisua pääasiassa oppikirjan kappaleiden avulla, mutta lisänä on myös oppikirjan ulkopuolista käsiteltäviin aihepiireihin (asuinalue ja sen palvelut, suomalainen mökkikulttuuri, ihmisten kuvailu sekä työ ja harrastukset) liittyvää materiaalia, joka voi olla myös audiovisuaalista. Kielioppia (adjektiivien vertailu, refleksiiviverbit, imperfekti, pluskvamperfekti ja konditionaali) käsitellään niin ikään sekä oppikirjan että opettajan jakaman lisämateriaalin avulla. Oppitunneilla käytetään pari- ja pienryhmätyöskentelyä, mutta kurssi sisältää myös kirjallisia tehtäviä, jotka ovat usein myös kotitehtäviä. Kurssin opetus etenee Hallo! 2- oppikirjan mukaan kpl:sta 8 alkaen.

Arviointi

Arvioinnin kuvaus

Osaamistavoitteiden tyydyttävä suullinen ja kirjallinen hallinta. Suoritustapa sovitaan kurssin alkaessa opettajan kanssa. Osaamisen näyttö voi sisältää esim. videoidun osaamistehtävän, kirjallisen tehtävän tai arviointi voi perustua jatkuvaan näyttöön oppitunneilla. Arviointi hyväksytyt/hylätty.

Opiskelijan osaamisen arvioinnin kriteerit

- kertoo asuinalueen kaupoista ja palveluista
- kuvailee suomalaista mökkeilyä
- kuvailee ihmisten ulkonäköä
- kertoo työstään ja harrastuksistaan
- vertailee adjektiiveja
- käyttää refleksiiviverbejä
- käyttää aikamuodoista imperfektiä ja pluskvamperfektiä
- käyttää konditionaalia

4.4.4. Italia

Italian kieli ja kulttuuri 4, Vuorela, pienryhmä, syksy, 1,5 op

Sopii n. 6 vuotta italiaa opiskelleille. Kurssin käytyäsi osaat kertoa italialaisesta koulusta sekä eroista italialaisen ja suomalaisen koulun välillä; osaat kuvailla terveydellisiä ongelmia ja nimetä erilaisia ruumiinosia italiaksi. Kurssin lopussa osaat myös käyttää italian kielessä käskymuotoa sekä indefiniittipronomineja.. Oppikirja BELLA VISTA 2 kappaleesta 7. Halutessasi voit suorittaa kurssin (syyslukukauden osuuden) opintopistekurssina (1,5 op), jolloin opintohin sisältyy oppituntien lisäksi n.14 t itsenäistä opiskelua (esim. kotitehtävien/oppimistehtävien tekeminen). Suoritustavasta sovitaan kurssin alkaessa opettajan kanssa.

Opetuksen tavoitteet

Opiskelija osaa

- kertoa italialaisesta koulusta sekä eroista italialaisen ja suomalaisen koulun välillä
- kuvailla terveydellisiä ongelmia ja nimetä erilaisia ruumiinosia italiaksi
- käyttää italian kielessä käskymuotoa sekä indefiniittipronomineja.

Keskeiset sisällöt

Kurssilla laajennetaan sanavarastoa ja harjoitellaan niin suullista kuin kirjallistakin ilmaisua pääasiassa oppikirjan kappaleiden avulla, mutta lisänä on myös oppikirjan ulkopuolista käsiteltäviin aihepiireihin (koulutusjärjestelmä Italiassa ja Suomessa, terveys) liittyvää materiaalia, joka voi olla myös audiovisuaalista. Kielioppia (käskymuoto ja indefiniittipronominit) käsitellään niin ikään sekä oppikirjan että opettajan jakaman lisämateriaalin avulla. Oppitunneilla käytetään pari- ja pienryhmätyöskentelyä, mutta kurssi sisältää myös kirjallisia tehtäviä, jotka ovat usein myös kotitehtäviä. Kurssin opetus etenee Bella Vista 2- oppikirjan mukaan kpl:sta 7 alkaen.

Arviointi

Arvioinnin kuvaus

Osaamistavoitteiden tyydyttävä suullinen ja kirjallinen hallinta. Osaamisen näyttö voi sisältää esim. videoidun osaamistehtävän, kirjallisen tehtävän tai arviointi voi perustua jatkuvaan näyttöön oppitunneilla. Arviointi hyväksyty/hylätty.

Opiskelijan osaamisen arvioinnin kriteerit

- käyttää koulutukseen liittyvää sanastoa keskustelussa
- käyttää terveyteen liittyviä termejä
- tunnistaa ruumiinosien nimitykset
- käyttää käskymuotoa suullisesti ja kirjallisesti
- käyttää indefiniittipronomineja

4.4.5. Venäjä

Toistaiseksi ainealalla ei voi suorittaa opintopisteytettyjä kursseja.

4.4.6. Espanja

Toistaiseksi ainealalla ei voi suorittaa opintopisteytettyjä kursseja.

5. Käsityö

Siilinjärven kansalaisopiston kädentaitojen opetuksen tehtävänä on tarjota kurssilaisille mahdollisuus oppia uutta ja kerrata vanhaa omista lähtökohdistaan. Kädentaitojen opetus on yksilöllistä ryhmäopetusta.

5.1. Opetuksen tavoitteet

Kädentaitojen opetus Siilinjärven kansalaisopistossa on pääasiassa harrastuspohjaista opiskelua, jonka opetussisällöt noudattelevat opiskelijoiden toiveita. Tästä huolimatta opetuksessa tulee ottaa huomioon käsityölle ominainen prosessiluonne. Käsityön tekemiseen kuuluu olennaisena osana ennen työhön ryhtymistä tuotteen suunnittelu. Käsityö ei saa olla pelkkää jäljittelyä vaan opettajan tulee rohkaista opiskelijaa ratkaisemaan syntyneitä ongelmakohtia myös itse. Parhaimmillaan käsityö on omiaan kehittämään opiskelijan ongelmanratkaisukykyä: mihin käyttöön tuote tulee, mistä materiaalista valmistetaan, millä tekniikalla, mistä väreistä jne.

Opetuksen tavoitteena on myös kehittää ja monipuolistaa opiskelijan kädentaitoja, antaa onnistumisen elämyksiä, kasvattaa itseluottamusta, tarjota mielekästä yhdessä olemista ryhmässä sekä antaa uusia virikkeitä omalle harrastustoiminnalle.

5.2. Opetusohjelman rakenne

Kädentaitojen opetusalat

Kursseja järjestetään koko lukuvuoden sekä lukukauden mittaisina sekä päivän – muutaman viikonlopun mittaisina lyhytkursseina.

Pehmeät materiaalit

- erilaista kirjontaa
- ompelua
- kudontaa
- huovutusta
- lankatöitä
- neulontaa

Kovat materiaalit

- puutöitä
- entisöintiä
- verhoilua
- punontaa eri materiaaleilla
- korukivenhiontaa
- hopeatöitä
- betoni- ja mosaiikkistöitä

Sekatekniikat

- tuunaus
- kierrätyspunontaa
- joulu-, pääsiäis- ym. teema-askartelua

Muut

käsityömatkat

Taiteen perusopetus

Opetusjärjestelyt

Kädentaitojen opetusta järjestetään Taitolassa, Julkulantiellä, Risulantien kiinteistössä, Ahmon, Vuorelan ja Suininlahden kouluilla, sekä Harjamäen kudontatiilassa. Koko lukuvuoden kursseissa

annetaan opetusta kolme oppituntia (à 45 min) viikossa. Syksyllä on opetusta 10 viikkoa ja keväällä 12 viikkoa, kudonnassa 13 viikkoa. Lyhytkurssien pituudet vaihtelevat kurssin aiheesta riippuen.

5.3. Taitotasot ja osaamisen arviointi

Toistaiseksi ei ole tarjonnassa opintopisteytettyjä kädentaitokursseja.

5.4. Kurssit, joista voi saada suoritusmerkinnän

Toistaiseksi ainealalla ei voi suorittaa opintopisteytettyjä kursseja.

6. Liikunta ja tanssi

Ohjattu liikunta tarjoaa virikkeitä ja vastapainoa kiireiselle arkielämälle. Lisäksi opiskelijoita kannustetaan säännöllisiin liikuntatottumuksiin ja sosiaaliseen yhdessäoloon. Liikunta kuuluu kaikille iästä, sukupuolesta, kunto- ja taitotasosta riippumatta. Liikunnan ilon löytäminen ja kokeminen kuuluu oleellisesti opistojen liikunnanopetukseen.

Hyvinvoinnin kursseilla tarjotaan välineitä kokonaisvaltaisen fyysisen ja henkisen terveyden edistämiseen sekä sairauksien ennaltaehkäisyyn. Kursseilla tarjotaan tietoa ja harjoitellaan turvallisia ja helposti omaksuttavia itsehoitomenetelmiä, jotka soveltuvat esimerkiksi stressin tai ryhti ongelmien lievittämiseen. Kuntalaisten kokonaisvaltainen hyvinvointi on tärkeä tavoite opistoille.

Siilinjärven kansalaisopiston liikunnan ja tanssin opetuksen tehtävä ja arvot

Liikunnan ja tanssin opetuksen tehtävä on tarjota monitasoisia liikunta- ja tanssiryhmiä eri-ikäisille kuntalaisille. Tavoitteena on liikkumiseen kannustaminen monipuolisen lajikirjon kautta, tuoden tunneille uusia tuulia. Halutaan tuoda oppilaille hyvänolontunne ja voimia työssä jaksamiseen sekä perus arkeen.

Tanssin opetuksen painopiste on lasten ja nuorten taiteen perusopetuksessa (varhaisiän-, perus- ja syventävät opinnot). Lisäksi opetusaineisiin kuuluu vatsatanssi.

Liikunnan tulisi olla jokaiselle elämän tapa. Sen tulee olla lisäksi elämyksellistä ja hauskaa.

6.1. Opetuksen tavoitteet

Ohjattu liikunta tarjoaa virikkeitä ja vastapainoa kiireiselle arkielämälle. Lisäksi opiskelijoita kannustetaan säännöllisiin liikuntatottumuksiin ja sosiaaliseen yhdessäoloon. Liikunta kuuluu kaikille iästä, sukupuolesta, kunto- ja taitotasosta riippumatta. Liikunnan ilon löytäminen ja kokeminen kuuluu oleellisesti opistojen liikunnanopetukseen.

Hyvinvoinnin kursseilla tarjotaan välineitä kokonaisvaltaisen fyysisen ja henkisen terveyden edistämiseen sekä sairauksien ennaltaehkäisyyn. Kursseilla tarjotaan tietoa ja harjoitellaan turvallisia ja helposti omaksuttavia itsehoitomenetelmiä, jotka soveltuvat esimerkiksi stressin tai ryhti ongelmien lievittämiseen. Kuntalaisten kokonaisvaltainen hyvinvointi on tärkeä tavoite opistoille.

Siilinjärven kansalaisopiston liikunnan ja tanssin opetuksen tavoitteet ja yleiset sisällöt

Liikunnan tuntien tavoitteina on lihaskestävyys- ja lihaskunnon kehittäminen sekä ylläpito, tasapainon ja liikkuvuuden harjoittaminen sekä liikunnan ilo. Pyrkimys on oman kehon tuntemus. Tavoite on ylläpitää lajitietoutta henkilöstön ammatillisella osaamisella ja itsensä kehittämisellä sekä uudistamalla opinto-ohjelmaa. Tavoite olisi antaa eväitä myös kotikäyttöön.

Tanssin opetuksen tavoitteena on tarjota harrastajille kokemuksellista ja tavoitteellista tanssinopetusta. Opetus tarjoaa mukavan, kannustavan ja välittävän ilmapiirin. Painopisteitä opetuksessa on kullekin lajille ominainen tanssitekniikka, luovuus, tanssi-ilmaisu, tanssietous, kehontuntemus, rytmikka ja musiikin tuntemus sekä kehonhuolto.

Taiteenperusopetuksen tavoitteet ja sisällöt on määritelty myös erillisessä opetussuunnitelmassa.

Liikunnan ja tanssin kurssitarjonta pyritään pitämään ajan tasalla ja monipuolisena. Kevätlukukautta jatkamme erilaisilla ajankohtaisilla kevätkursseilla. Kurssipalautteiden toiveet huomioimme suunnittelussa.

6.2. Opetusohjelman rakenne

Kansalaisopistojen liikunnan ja hyvinvoinnin kurssit vaihtelevat laajuudeltaan muutaman kerran lyhytkursseista koko lukuvuoden kestäviin kurseihin. Opistoissa on tarjolla perinteisiä, hyväksi havaittuja liikunnan ja hyvinvoinnin kursseja sekä uutuuskursseja.

Liikunnan ainealueen kurssit pitävät sisällään esimerkiksi liikuntaryhmiä, lisensoituja konseptitunteja, peliryhmiä, lajeihin tutustumisesta, lajitekniikan, liikunnallinen itsehoito, kuntoliikunta, jumppia, luonto- ja ulkoliikunta sekä joogia. Hyvinvoinnin ainealueen kursseilla perehdytään mm. terveystietoon kansanterveyden ja elämänlaadun näkökulmista sekä harjoitellaan itsehoidollisia menetelmiä esimerkiksi stressin lievittämiseen.

Kansalaisopistojen liikunta- ja hyvinvointikursseille on tyypillistä, että samalla kurssilla voi olla monentasoisia opiskelijoita. Kursseja on myös suunnattuna vasta-alkajille, edistyneille ja kokeneille liikkujille. Myös kurssien intensiteeteissä on vaihtelua. Opinto-ohjelmat pyritään rakentamaan siten, että opiskelija voi edetä opinnoissaan haluamalleen tasolle.

Opetuksessa voidaan painottaa eri asioita, kuten fyysisen kunnon osa-alueiden tai luovuuden ja ilmaisun kehittämistä, terveellisen elämäntavan edistämistä, taitojen oppimista ja kertaamista tai virkistytymistä ja rentoutumista. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuuksia myös esiintymisiin ja niiden harjoitteluun. Erilaisten kursseilla käytävien menetelmien ja harjoitteiden avulla on mahdollista vahvistaa mielen ja kehon hyvinvointia sekä terveellisten valintojen tekemistä.

6.3. Osaamisen arviointi ja arviointikriteeriehtotukset

6.3.1. Osaamisen arviointi

Osaamisen arviointi on opiskelijalle vapaaehtoista. Osaaminen arvioidaan, mikäli opiskelija antaa suostumuksensa arvioinnille kurssin aluksi. Opiskelijan osaamista arvioi kurssin opettaja kurssin aikana tai lopussa. Koska arviointi tapahtuu osana kurssin opetusta, osaamisen osoittamisen tulisi olla mahdollisimman helppoa ja yksinkertaista sekä opiskelijalle että opettajalle. Yksittäisten opiskelijoiden osaamisen arviointi ei vaikuta merkittävästi muun ryhmän toimintaan.

Arvioinnissa opiskelijan osaamista, työskentelyä ja omia tuotoksia tarkastellaan kurssille määriteltujen osaamistavoitteiden mukaisesti. Kurssin osaamistavoitteet ja niiden arviointikriteerit kertovat opiskelijalle selkeästi, mitä opiskelijan tulisi kurssin päätyttyä osata ja millä tasolla. Kurssista ja sen sisällöstä riippuen opiskelija osaamista arvioitaessa voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavanlaisia tavoitteita:

- Osaa kuunnella itseään ja harjoitella elämäntilanteensa ja voimavaroja huomioiden sopivalla tavalla ja teholla
- Tuntee tietyille lajeille tyypillisiä menetelmiä
- Osaa tehdä harjoitukset turvallisesti ja hyvällä suoritustekniikalla
- Tunnistaa eri lajien ja menetelmien vaikutuksia hyvinvointiinsa, esim.
 - fyysisen kunnon kehittymisen näkökulmasta
 - itsehoitomenetelmien vaikutukset omiin fyysisiin ja henkisiin ominaisuuksiin
 - kykyyn rentoutua ja palautua
- Löytää liikunnan ilon ja merkityksellisyyden (ryhmässä / omaan harjoitukseen keskittyen)
- Osaa arvioida omaa hyvinvointiaan
- Tuntee terveyden ja hyvinvointiin liittyvää käsitteistöä

- Osaa soveltaa kansallisia terveyst- ja liikuntasuosituksia ja ohjeistuksia itselleen sopivaksi

Arviointia tehdään kurssin osaamistavoitteiden sekä opiskelijan oman tarpeen mukaisesti. Liikunnan ja hyvinvoinnin arvioinnissa hyödynnetään näyttöön perustuvia menetelmiä, keskustelujen avulla ja tarvittaessa arviointia täydennetään muulla tavoin. Opiskelija antaa näyttöjä osaamisestaan pieninä kokonaisuuksina kurssin aikana. Arvioinnin tapaa sovelletaan kurssista riippuen.

6.3.2. Arviointikriteeriehtotuksia

Alkeistason kurssi (A) on tarkoitettu ihmiselle, jolla ei ole aiheesta lainkaan aiempaa osaamista. Kurssilla saavutetaan yleistiedot ja yksinkertaisten tehtävien suorittamiseksi vaadittavat perustaidot. Työskentely tai opiskelu tapahtuu selkeässä toimintaympäristössä suoran valvonnan alaisena. Tehtävien suorittamiseen tarvitaan tukea, apua ja ohjausta eli kurssi ei sisällä itsenäistä suorittamista.

Perustason kurssi (B) on hiukan enemmän osaamista vaativa kurssi. Tällä tasolla saavutetaan perustiedot, joita vaaditaan tehtävien suorittamiseksi käyttäen yksinkertaisia sääntöjä ja työkaluja. Opiskelija kykenee jo tekemään myös itsenäisesti perusasioita, joskin saattaa tarvita vähän neuvoa ja opastusta. Hän tietää myös lajiin tai menetelmään liittyviä termejä, teorioita ja yleisiä käsitteitä

Jatkotason kurssi (C) on enemmän harjaantuneisuutta ja itsenäistä otetta vaativa kurssi. Opiskelijalla on käytännön taitoja ja hän kykenee jossain määrin itsenäiseenkin työskentelyyn. Hän osaa valita työkaluja ja menetelmiä sekä ratkaista ongelmia, soveltaa ja mukauttaa omaa toimintaansa olosuhteisiin.

Alkeistaso

Alkeistasolla liikunnan ja hyvinvoinnin ainealueilla painottuu turvallisuus.

- Osaa tehdä yksinkertaisia alkeistason harjoitteita hyvällä / turvallisella tekniikalla opettajan ohjauksessa
- Tunnistaa lajille tyypillisiä liikkeitä
- Osaa arvioida oman kehon voimavaroja
- Osaa ohjatusti valita itselleen sopivan liikkeen
- Osaa kertoa harjoitteiden vaikutuksista omaan kehoonsa
- Tietää palautumisen vaikutuksista harjoittelulle / hyvinvoinnille
- Osaa joitakin / yksinkertaisia rentoutumista ja palautumista edistäviä menetelmiä
- Opiskelija tunnistaa liikunnan / itsehoitomenetelmien hyvinvointivaikutuksia
- Osaa pelin/lajin keskeisimmät säännöt

Perustaso

Perustasolla keskitytään tehokkuuteen.

- Osaa nimetä lajiliikkeitä
- Osaa itsenäisesti valita itselleen sopivan liikkeen

- Soveltaa liikkeitä itselleen sopivaksi
- Opiskelija osaa tehdä perustason harjoitteita hyvällä / turvallisella tekniikalla
- Osaa suunnitella harjoituksen
- Tietää (osaa kertoa, nimetä) ravinnon ja levon merkityksen harjoittelulle / edistymiselle
- Opiskelija osaa huolehtia hyvinvoinnistaan kokonaisvaltaisesti

Jatkotaso

Jatkotasolla kehitetään erityisesti henkisiä ominaisuuksia kuten minäpystyvyyttä, itsevarmuutta, pelon voittamista ja epäasukavuusalueelle menemistä.

- Opiskelija osaa analysoida omia liikuntasuorituksiaan
- Opiskelija osaa säädellä harjoituksen tasoa / tehoa
- Opiskelija osaa tehdä haastavia ja moniosaisia harjoitteita hyvällä / turvallisella tekniikalla
- Osaa kertoa yksityiskohtia tekniikoista
- Osaa valita itselleen sopivan harjoituskokonaisuuden
- Osaa kuunnella itseään ja harjoitella elämäntilanteensa ja voimavaransa huomioiden sopivalla tavalla ja teholla
- Osaa kertoa laajasti (kurssikohtaisen) liikunnan / lajin hyvinvointivaikutuksista

6.3.3. Kurssit, joista voi saada suoritusmerkinnän

Toistaiseksi kansalaisopistossa ei ole opintopisteytettyjä liikunta- tai tanssikursseja.

7. Musiikki

Musiikin opiskelu toteutetaan eri instrumenteissa ja laulussa yksilöopetuksena tai pienryhmissä. Opiskelu voi olla harrastus- tai tutkintotavoitteista opiskelijoiden toiveen ja suuntautumisen mukaan. Opiskelu soveltuu niin aikuisille kuin lapsille, ainoastaan laulun opiskelussa alaikäraja on 16 vuotta. Pääsykokeita ei ole, joten kaikki halukkaat pääsevät mukaan opiskelemaan. Musiikin teoriaa ja säveltäpailua, sekä musiikkitietoa voi opiskella tutkintotavoitteisesti opiston omissa ryhmissä tai Siilinjärven musiikkiopiston ryhmissä. Opiston eritasoiset ja -tyyliset, sekä eri-ikäisille suunnatut kuorot antavat opiskelijoille hyvän mahdollisuuden yhteismusisointiin.

7.1. Opetuksen tavoitteet

Musiikin opetuksen tehtävä Siilinjärven kansalaisopistossa on auttaa oppilasta pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä yksilönä että ryhmän jäsenenä. Tärkeää on, että nähdään jokaisen oppilaan ainutlaatuisuus. Instrumentti- ja lauluopintojen henkilökohtainen opetus antaa mahdollisuuden yksilölliseen etenemiseen sekä oppilaan omien tavoitteiden ja tarpeiden huomioimiseen. Oppilasta kannustetaan aktiiviseen rooliin omassa opiskelussaan esimerkiksi oman opintosuunnitelman laatimisessa, musiikin kuuntelussa sekä konsertissa käymisessä. Opinnoissa pyritään oma-aloitteiseen opiskeluun itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä. Oppimisympäristö pyritään luomaan avoimeksi, rohkaisevaksi ja kannustavaksi. Myönteisyys kaikessa opiskelussa on ensiarvoisen tärkeää ja se kasvattaa myös oppilaan uskoa omaan kykyihinsä.

7.2. Opetusohjelman rakenne

7.3. Taitotasot ja osaamisen arviointi

7.4. Kurssit, joista voi saada suoritusmerkinnän

Toistaiseksi opistossa ei ole opintopisteytettyä musiikinopetusta.

8. Kuvataide

Kuvataideopetuksen tehtävä ja arvot Siilinjärven kansalaisopistossa

Opetuksen pohjana on kaikki ikäluokat tavoittava elinikäinen taidekasvatus. Visuaalis-esteettiseen elämänkatsomukseen ohjaaminen tapahtuu taiteen perusopetus- ja aikuisryhmissä kunkin kohderyhmän erityistarpeet huomioiden.

8.1. Opetuksen tavoitteet

Kansalaisopistojen kuvataiteen kurssit ovat kaikille avoimia osaamisesta ja koulutustaustasta riippumatta. Kurseilla opiskelijan on mahdollista oppia kuvataidetta laaja-alaisesti alkeista erityistekniikoihin.

Kansalaisopiston kuvataidekursseilla opiskelija oppii ilmaisemaan ajatuksiaan, mielikuviaan ja havaintojaan eri tekniikoita ja niiden yhdistelmiä niin, että hänelle syntyy innostunut ja henkilökohtainen suhde kuvataiteeseen. Kuvataideopinnot ohjaavat opiskelijaa tavoitteelliseen itseilmaisuun kehittäen myös esteettisiä, ekologisia ja eettisiä arvoja sekä ymmärrystä taiteen merkityksestä yksilölle ja yhteisölle.

Kansalaisopistoissa on tarjolla kursseja kuvataiteen eri osa-alueilta, kuten maalauksesta (esim. öljy-, vesi-, akryyli- ja temperamaaleilla), piirustuksesta (esim. lyijykynällä, hiilellä tai liiduilla), kuvanveistosta (esim. valaan, muovailten, valmiista esineistä rakentaen) tai taidegrafiikasta (esim. monotypia, puupiirros, syväpaino). Kurssin teemasta ja kestosta riippuen kuvataiteen kurseilla opiskelija oppii esim. värioppia, sommittelua ja taidehistoriaa oman työskentelyn ja opettajan luentojen kautta. Kurssista riippuen opiskelijan on mahdollista perehtyä myös esimerkiksi valokuvaukseen, mediataiteeseen, muotoiluun tai vaikkapa installaatioihin.

Siilinjärven kansalaisopiston taidekasvatuksen tavoitteena on itsetuntemuksen ja -ilmaisun kehittyminen. Monipuolisuus tarjonnassa antaa mahdollisuudet ja valmiudet materiaalien ja tekniikoiden käyttöön taiteen eri alueilla, kunkin oppijan toiveiden ja tarpeiden mukaan. Perinteisiä ja uutuusaineita tarjotaan tasapuolisesti.

Oppiminen perustuu jatkuvan palautteen antamiseen.

Kuvataiteen opetus Siilinjärvellä

Kuvallinen ilmaisu

- maalaukset (mm. akvarelli-, akryyli-, öljyvärimaalaukset)
- piirustus (mm. lyijykynä, hiili, tussi, liidut)
- taidegrafiikka
- valokuvaus

8.2. Opetusohjelman rakenne

Kansalaisopistojen kuvataiteen kurssit vaihtelevat laajuudeltaan muutaman kerran lyhytkursseista koko lukuvuoden kestäviin kursseihin. Kurssi voi olla laaja, moni-ilmaisullinen kokonaisuus tai lyhyt, yhteen tekniikkaan tai välineeseen tutustuttava kurssi.

Kansalaisopistojen taidekursseille on tyypillistä, että samalla kurssilla voi olla monentasoisia opiskelijoita, jolloin eritasoiset opiskelijat opiskelevat yhdessä oppien myös toisiltaan.

Opetusjärjestelyt Siilinjärven kansalaisopistossa

Opetus on ryhmäopetusta, jossa otetaan huomioon kuitenkin jokaisen opiskelijan yksilölliset tarpeet, tavoitteet ja taitotaso. Jos tasoryhmiä ei ole mahdollisuus järjestää, opettajan on osattavaa

eriyttää opetustaan kunkin opiskelijan tason mukaan. Ryhmäkoon on myös tästä syystä oltava suhteellisen pieni, usein enintään 12 oppilasta.

Opetusaineesta riippuen opettaja voi tilata opiskelijoille kurssilla käytettävät materiaalit yhteisesti.

8.3. Taitotasot ja osaamisen arviointi

Osaamisen arviointi on opiskelijalle vapaaehtoista. Osaaminen arvioidaan, mikäli opiskelija antaa suostumuksensa arvioinnille kurssin aluksi. Opiskelijan osaamista arvioi kurssin opettaja kurssin aikana. Koska arviointi tapahtuu osana kurssin opetusta, osaamisen osoittamisen tulisi olla mahdollisimman helppoa ja yksinkertaista sekä opiskelijalle että opettajalle. Yksittäisten opiskelijoiden osaamisen arviointi ei vaikuta merkittävästi muun ryhmän toimintaan.

Arvioinnissa opiskelijan osaamista, työskentelyä ja omia tuotoksia tarkastellaan kurssille määriteltujen osaamistavoitteiden mukaisesti. Kurssin osaamistavoitteet ja niiden arviointikriteerit kertovat opiskelijalle selkeästi mitä opiskelijan tulisi kurssin päätyttyä osata ja millä tasolla. Kurssista ja sen sisällöstä riippuen opiskelija osaamista arvioitaessa tarkastellaan esimerkiksi

- kuvallista tuottamista
- teknistä osaamista
- osallisuutta
- visuaalista ajattelua
- esteettistä, eettistä ja ekologista osaamista

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kuvataiteellisen osaamisen kehittyminen, erilaiset työskentelyprosessit ja työskentelyn tulokset sekä halu kehittyä oman henkilökohtaisen käsialansa pohjalta.

Kuvataiteen arviointi on kannustavaa, opiskelijan osaamista kehittävää ja vuorovaikutteista. Arvioinnilla pyritään tukemaan opiskelijan omakohtaista suhdetta kuvataiteeseen ja visuaaliseen kulttuuriin. Tukena arvioinnille voi olla esimerkiksi portfolio, visuaalinen oppimispäiväkirja ja/tai keskustelut opettajan tai koko ryhmän kanssa. Kuvataiteessa myös itsearviointi, oman osaamisen tunnistaminen sekä oman työskentelyn sanallistaminen on tärkeää.

Siilinjärven kansalaisopiston kuvataiteen kursseja voi suorittaa alkeis-, jatko tai perustasolla. Osaamisen arviointi perustuu osaamistasosta riippuen seuraaviin kriteereihin:

Alkeistaso (A)

Alkeistasolla opiskelija esimerkiksi:

- osaa tuottaa ohjattuna kuvia/piirroksia/maalauksia/veistoksia
- osaa ohjattuna valita työhön sopivat materiaalit ja välineet
- osaa suunnitella ajankäyttöään ja noudattaa sovittua aikataulua
- opettelee luonnostelevaan ja hyödyntämään luonnostelua taiteellisessa työskentelyssään
- tutkii eri työvälineiden ja -materiaalien jälkeä ja niiden mahdollisuuksia
- ymmärtää kuvallisen tuottamisen prosessin omaisuuden ideoinnista suunnitteluun ja sommittelun kautta valmiiseen työhön
- tunnistaa taideteoksen kuvaelementit
- hahmottaa mittasuhteet
- hahmottaa valo- ja varjoalueet
- osaa työskennellä luokassa ja kurssilla käytettävien materiaalien ja välineiden kanssa ohjeistuksen mukaan sekä turvallisesti
- osaa dokumentoida työskentelynsä vaiheita ja pystyy perustelemaan tekemiään ratkaisuja
- tuo omia aiheita ja ideoita työskentelyyn
- harjoittelee havaintojen, mielikuvien ja ajatusten ilmaisemista visuaalisesti
- tunnistaa onnistumiset opettajan tukemana

- osaa keskustella omista ja muiden töistä yhdessä muun ryhmän kanssa
- osaa ottaa teoksistaan vastaan palautetta ja kehittää sen avulla omaa työtään
- osaa opettajan tukemana kehittää omaa kuvatulkinta- ja kuvanlukutaitoaan tutustumalla erilaisiin taideteoksiin ja osaa tarkastella kuvia teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista
- osaa rakentaa itselleen tarkoituksenmukaisen työskentely-ympäristön
- osaa kiinnittää työskentelyssään huomiota kestäväen kehityksen näkökulmiin
- osaa suunnitella ajankäyttöään ja noudattaa sovittua aikataulua
- tunnistaa joitakin taidehistorian keskeisiä taitelijoita ja ismejä
- pystyy tarkastelemaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle eri aikoina ja eri kulttuureissa

Perustaso (B)

Perustasolla opiskelija esimerkiksi:

- toteuttaa taideteoksia
 - käyttää työnsä sopivia työmenetelmiä
 - työskentelee melko itsenäisesti
 - osaa valita työnsä sopivat materiaalit ja välineet
 - käyttää annettuja työmenetelmiä ja materiaaleja
 - osaa työskennellä ideoinnista suunnittelun ja sommittelun kautta valmiiseen työhön
 - osaa dokumentoida työnsä keskeisiä vaiheita ja perustella tekemiään ratkaisuja
 - kehittää omaa luovaa ajatteluaan ja itseilmaisuaan
 - osaa toteuttaa teoksia kurssin tavoitteiden mukaisesti ja kurssilla käytettäviä työmenetelmiä ja materiaaleja käyttäen, mutta voi tarvita siihen tukea
 - osaa valita tarkoituksenmukaisia työmenetelmiä ja materiaaleja oman ilmaisunsa toteuttamiseksi, mutta voi tarvita siihen tukea
 - osaa käyttää visuaalisia ja teknisiä ratkaisuja, mutta tarvitsee osittain ohjausta
 - osaa rakentaa teoksia oman työskentelyn ja kuvien havainnoinnin kautta tarviten kuitenkin jonkin verran ohjausta
 - osaa tehdä luonnospirustuksen työskentelyn pohjaksi ja hyödyntää luonnostelua työskentelyssään
 - osaa ilmaista havaintojaan, mielikuviaan ja ajatuksiaan visuaalisesti
 - osaa arvioida omaa taiteellista työskentelyään sanallisesti sekä kykenee keskustelemaan teoksista, tavoitteistaan ja ilmaisustaan yhdessä muiden kanssa
 - kehittää aktiivisesti kuvatulkinta- ja kuvanlukutaitoaan tutustumalla taideteoksiin
 - tunnistaa useampia taidehistorian keskeisiä taitelijoita ja ismejä
 - erottaa taideteoksen kuvaelementit ja hahmottaa mittasuhteita sekä valo- ja varjoalueita
 - asettaa teoksiaan esille, ottaa vastaan ja antaa perusteltua palautetta sekä keskustelelee teoksista
 - osaa tarkastella taiteen, median ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisia ilmiöitä
 - osaa tutkia kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä
 - osaa tarkastella erilaisia kuvia teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista
 - hahmottaa taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle eri aikoina ja eri kulttuureissa
 - osaa tutkia kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin sisältöjä, ilmiöitä, prosesseja ja toimintatapoja
 - osaa käyttää kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin keinoja kuvailmaisussaan ja tehdä omakohtaisia ratkaisuja
 - ottaa visuaalisessa ilmaisussaan huomioon kestäväen kehityksen näkökulmia
 - osaa tarkastella omia ja muiden kuvakulttuureja sekä taiteen, median ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisia ilmiöitä
-
- osaa toimia vastuullisesti ja oma-aloitteisesti
 - kehittää omaa ilmaisuaan
-
- osaa työskennellä turvallisesti materiaalien ja välineiden kanssa
 - noudattaa sovittua aikataulua
 - osaa työskennellä luokassa ohjeistuksen mukaan ja turvallisesti

- osaa itsenäisesti rakentaa itselleen tarkoituksenmukaisen työskentely-ympäristön
- osaa kiinnittää huomiota ekologisiin näkökulmiin työskentelyssä ja materiaalien hankinnassa

Jatkotaso (C)

Jatkotasolla opiskelija esimerkiksi:

- osaa käyttää maalaustaiteelle ominaisia visuaalisia ja teknisiä ratkaisuja luovasti ja monipuolisesti
- suunnittelee ajankäyttöään, noudattaa suunniteltua aikataulua ja pystyy korjaamaan sitä muuttuvissa olosuhteissa
- osaa ilmaista omia havaintojaan, mielikuviaan ja ajatuksiaan luovasti ja visuaalisesti
- osaa työskennellä prosessinomaisesti ideoinnista suunnittelun ja sommittelun kautta valmiiseen työhön
- dokumentoi työnsä keskeisiä vaiheita ja osaa perustella tekemiään ratkaisuja
- valitsee tarkoituksenmukaisia työmenetelmiä ja materiaaleja oman ilmaisunsa toteuttamiseksi
- pyrkii syventämään kuvallisen tuottamisen taitojaan käyttäen materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja luovasti ja monipuolisesti
- osaa aktiivisesti hyödyntää luonnostelua taiteellisessa työskentelyssä
- osaa asettaa teoksiaan esille, ottaa vastaan ja antaa perusteltua palautetta
- pystyy arvioimaan omaa taiteellista työskentelyään sanallisesti
- kykenee keskustelemaan teoksista, tavoitteistaan ja ilmaisustaan yhdessä muiden kanssa
- tunnistaa useita taidehistorian ismejä ja niiden keskeisiä taiteilijoita ja heidän teoksiaan
- pystyy tarkastelemaan kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan näkökulmista itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä
- osaa tarkastella erilaisia kuvia teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista
- kehittää omaa luovaa ajatteluaan ja itseilmaisuaan
- osaa työskennellä luokassa turvallisesti ja toiset huomioon ottaen
- osaa valita työlleen sopivat materiaalit ja välineet ja työskentelee turvallisesti niiden kanssa
- osaa hankkia tarvittavat työvälineet ja materiaalit ja ottaa huomioon myös kestävän kehityksen näkökulmat
- osaa säilyttää työvälineet ja materiaalit asianmukaisesti
- osaa rakentaa itselleen tarkoituksen mukaisen työskentely-ympäristön
- osaa kiinnittää huomiota ekologisiin näkökulmiin työskentelyssä
- ottaa visuaalisessa ilmaisussaan huomioon kestävän kehityksen näkökulmia

8.4. Kurssit, joista voi saada suoritusmerkinnän

Maalauksen perustason B -kurssikokonaisuuden (opintokokonaisuuden nimi: Maalauksen aakkoset) voi suorittaa joko Taidepaja tai Päiväpiirtäjät -kurssilla yhden lukuvuoden aikana.

8.4.1. Maalauksen aakkoset (Taidepaja/ Päiväpiirtäjät), 4 op

Kurssi on perustason kurssi, jolla opiskelija oppii perustiedot ja – taidot väriopista ja sommittelusta sekä akvarelli-, akryyli – ja öljyvärimaalauksesta sekä sekatekniikasta. Lukuvuoden aikana kurssilla maalataan 4-8 eri tekniikoilla toteutettavaa maalausta. Tavoitteena on myös oppia luonnostelemaan ideoita sekä arvioimaan omaa työskentelyä sekä oppia antamaan rakentavaa palautetta.

Osaamisperustaisesti suoritettava kurssi sisältää lähiopetuksen lisäksi n. 12 - 14 t/ lukukausi itsenäistä työskentelyä (mm. luonnostelua ja väriopin sekä sommittelun tehtäviä). Kurssilla

edetään suunnitellun ohjelman mukaan eri tekniikoihin, materiaaleihin ja taiteen lajeihin tutustuen ja yksilöllistä kuvailmaisua kehittäen. Kurssilla tutkitaan myös taidekuvia ja pohditaan kuvien kautta omaa taidesuhdetta. Osaamisen kriteerit ja arvioinnin perusteet opiskelija saa kurssin alussa.

Kurssin voi halutessaan suorittaa joko neljän opistopisteen kokonaisuutena ja osakokonaisuuksina (akvarelli-, akryyli- tai öljyvärimaalauksen sekä sekatekniikan osakokonaisuudet), joista jokainen on yhden opintopisteen suuruinen. Maalauksen aakkoset kokonaisuuden (4 op) saa suoritettua, kun kaikki neljä osakokonaisuutta on suoritettu. Jos osakokonaisuuksia suorittaa vain esim 2 lukuvuodessaan, silloin Maalauksen aakkoset kokonaisuuden saavuttaa kahdessa lukuvuodessa.

Opetuksen tavoitteet

Tavoitteiden kuvaus

Opiskelija osaa:

Eri maalaustekniikoiden perusteet, perusvärisekoitukset, sommittelun perusteet sekä näiden soveltamisen omassa työskentelyssä

- väriopin perusteet
- sommittelun perusteet
- akvarellimaalauksen perusteet
- akryylivärimaalauksen perusteet
- öljyvärimaalauksen perusteet
- luonnostella ideat
- arvioida omaa työskentelyä ja perustella valinnat
- antaa rakentavaa palautetta kanssaoppijoille
- tehdä luovia ja omaleimaisia ratkaisuja
- sekatekniikan perusteet
- noudattaa sovittuja aikatauluja
- toimia vastuullisesti (yhteisten välineiden kunnossapito)

Keskeiset sisällöt

Tutustumme Maalauksen aakkosissa eri tekniikoihin kuten akvarelli-, akryyli- ja öljyvärimaalaukseen ja materiaaleihin. Opiskelemme väriopin ja sommittelun perusteita, opettelemme luonnostelemaan ja harjoittelemmekin oman työskentelyn arviointia ja opimme antamaan rakentavaa palautetta kanssaoppijoille.

Arviointi

Arvioinnin kuvaus

Arviointi tapahtuu opetuksen yhteydessä jatkuvana näyttönä. Arviointi hyväksyty/hylätty.

Opiskelijan osaamisen arvioinnin kriteerit

- soveltaa väriopin periaatteita maalaamisessaan
- käyttää sommittelun perusperiaatteita kuvan rakentamisessa
- luonnostella aiheensa ja kehittää ideoitaan
- käyttää akvarellivärejä tarkoituksenmukaisesti
- käyttää akryylivärejä tarkoituksenmukaisesti

- käyttää öljyvärejä tarkoituksenmukaisesti
- käyttää sekatekniikan keinoja luovasti
- osallistuu aktiivisesti sekä itsearvioon että kanssaoppijoiden palautteenantoon

9. Tieto- ja viestintäteknikka

Toistaiseksi ei ole tarjolla opiintopisteytettyä opetusta tietotekniikassa.

9.1. Opetuksen tavoitteet

Kansalaisopistojen kurssit ovat kaikille avoimia osaamisesta ja koulutustaustasta riippumatta. Tietotekniikan opetuksen tavoitteena kansalaisopistossa on antaa opiskelijalle mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen ja yhteiskunnan digitalisoitumisen vaatimien taitojen kehittymiseen.

Kansalaisopistoissa voi opiskella esimerkiksi tietokoneen, älypuhelimien tai tabletin peruskäyttöä tai syventää ja soveltaa jo hankittuja tietoteknisiä taitoja. Monessa opistossa myös esimerkiksi valokuvaukseen, videokuvaukseen tai mediataiteeseen liittyvät kurssit kuuluvat tietotekniikan ainealaan.

9.2. Opetusohjelman rakenne

Kansalaisopistojen tietotekniikan opetus vaihtelee laajuudeltaan muutaman tunnin lyhytkursseista koko lukuvuoden kestäviin kursseihin. Kurssit voidaan karkeasti jaotella kolmeen tasoon:

Alkeistaso (A)

Tietotekniikan peruskäytön osaamisen tavoite on opiskelijan arjen digitaitoihin liittyvistä tilanteista selviytyminen ja laitteiden käyttöön sekä niiden hallintaan liittyvän pelon ja arkuuden hälventäminen. Digitaidot ovat nykyajan kansalaistaitoja, joita ilman ei tule toimeen. Esimerkiksi verkkopankin tai sähköisten terveyspalveluiden käyttö on edellytys nyky-yhteiskunnassa toimimiselle.

Perustaso (B)

Tietotekniikan taitoja ylläpitävä koulutus vahvistavaa opiskelijan osaamista esimerkiksi sähköpostin, tekstinkäsittelyn tai sosiaalisen median käytössä. Syventävä opiskelu motivoi opiskelijaa löytämään omia kiinnostuksen kohteita tietotekniikan ja median alalta.

Jatkotaso (C)

Soveltavien taitojen avulla opiskelija osaa toimia sisällöntuottajana, pyrkiä itsenäiseen ongelmanratkaisuun ja ajankohtaisten digiajan ilmiöiden kohtaamiseen (esim. tietoturva) digiasioissa sekä vahvistaa opiskelijan kiinnostuksen kohteita (esim. valokuvaus) ja kannustaa itseohjautuvaan oppimiseen.

Kaikki kurssit eivät osu suoraan tiettyyn tasoon vaan sopii eritasoisille osallistujille, eikä kurseja ole välttämätöntä suorittaa tasojärjestyksessä. Tietotekniikan kursseilta saatetaan hakea apua myös pienempiin ja yksilöidympiin käyttötarpeisiin ja lisäksi monet opistot järjestävät ilmiöihin ja luovuuteen painottavia tietotekniikan kursseja.

Tietotekniikan opetusohjelma mukautuu nopeasti yhteiskunnan osaamistarpeisiin. Kurssien sisällöt ja rakenteet muuttuvat jatkuvasti digitalisaation, teknologian kehityksen sekä kansalaisten tarpeiden myötä. Opetussisällöissä näkyvät sovellusten ja käyttöjärjestelmien uudet versiot, uudet verkkopalvelut, kännykkämallit sekä akuutit tarpeet (esim. koronapassi).

9.3. Taitotasot ja osaamisen arviointi

Osaamisen arviointi on opiskelijalle vapaaehtoista. Osaaminen arvioidaan, mikäli opiskelija antaa suostumuksensa arvioinnille kurssin aluksi. Opiskelijan osaamista arvioi kurssin opettaja kurssin aikana. Koska arviointi tapahtuu osana kurssin opetusta, osaamisen osoittamisen tulisi

olla mahdollisimman helppoa ja yksinkertaista sekä opiskelijalle että opettajalle. Yksittäisten opiskelijoiden osaamisen arviointi ei vaikuta merkittävästi muun ryhmän toimintaan.

Arvioinnissa opiskelijan osaamista, työskentelyä ja omia tuotoksia tarkastellaan kurssille määriteltyjen osaamistavoitteiden mukaisesti. Kurssin osaamistavoitteet ja niiden arviointikriteerit kertovat opiskelijalle selkeästi, mitä opiskelijan tulisi kurssin päätyttyä osata ja millä tasolla. Kurssista ja sen sisällöstä riippuen opiskelija osaamista arvioitaessa tarkastellaan esimerkiksi:

- teknistä osaamista
- opiskelijan digitaalisia yhteiskuntataitoja
- kriittistä mediaosaamista
- luovaa mediaosaamista
- sosiaalisen median osaamista
- tietoturvataitoja
- digitaalisia ongelmanratkaisutaitoja

Tietotekniikan ainealan kursseille hakeudutaan tyypillisesti tarpeesta osata käyttää tiettyä laitetta, sovellusta, ohjelmaa tai alustaa. Arviointia tehdään kurssin osaamistavoitteiden sekä opiskelijan oman tarpeen mukaisesti. Tietotekniikan arvioinnissa hyödynnetään näyttöön perustuvia menetelmiä ja tarvittaessa arviointia täydennetään muulla tavoin. Opiskelija antaa näyttöjä osaamisestaan pieninä kokonaisuuksina tehtäväpohjaisesti koko kurssin ajan. Arvioinnin tapaa sovelletaan kurssista riippuen. Esimerkiksi ilmiöihin perustuvaan kurssiin sopivat arvioinnin tavaksi myös kirjallinen tuotos, valokuvat tai kuvakaappaukset työn vaiheista jne.

9.3.1. Alkeistaso (A) Tieto- ja viestintäteknikka

Alkeistaso (A)

Opetuksen tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Arviointi

Opiskelijan osaamisen arvioinnin kriteerit

- tunnistaa tietokoneen ja/tai älylaitteen osat
- osaa käyttää hiirtä ja hallitsee tietokoneen perusvalikot
- osaa käyttää näppäinkomentoja
- osaa käynnistää ja sammuttaa laitteen sekä tarvittaessa ladata sen
- osaa avata ja sulkea ohjelmia ja sovelluksia
- osaa asentaa laitteeseen ohjelmia ja sovelluksia
- osaa tarkistaa laitteen tarkan merkin ja mallin laitteen asetuksista ja osaa tarvittaessa kertoa ne esim. puhelin- tai käyttötuelle
- osaa kirjautua arjessa tarvittaviin välttämättömiin digitaalisiin palveluihin ja selviytyy niissä välttämättömien asioiden hoitamisessa: esim. verkkopankki, sähköiset terveyspalvelut, sähköinen ajanvaraus sekä Kelan ja Verohallinnon palveluiden käyttö
- ymmärtää, ettei kaikki internetissä vastaan tuleva ole totta
- tietää, että sähköpostiin, älylaitteeseen ja sosiaalisen median palveluihin voi tulla roskapostia
- tietää, että esimerkiksi internetissä julkaistuja kuvia ja videoita on voitu käsitellä
- osaa asentaa tai ladata sovelluskaupasta kuvankäsittelyohjelman
- osaa ottaa valokuvia esimerkiksi järjestelmäkameralla tai älypuhelimella

- osaa kuvata videota esimerkiksi videokameralla tai älypuhelimella
- osaa muokata yksinkertaisia kuvia omiin arjen tarpeisiin
- osaa siirtää tiedoston älypuhelimesta tietokoneelle
- tietää sosiaalisen median kanavia
- osaa luoda tilin sosiaaliseen median palveluun
- tunnistaa sosiaalisen median eettiset haasteet
- tietää tietoturvataitojen perusasiat, esim. oman verkkoidentiteetin suojaamisen sekä turvallisen verkkopankin ja muun vahvaa tunnistautumista vaativien palvelujen käytön
- osaa suojata henkilökohtaiset tietonsa ja tietää toimintaohjeita erilaisiin tietoturva-uhkaaviin tilanteisiin
- tunnistaa tyypillisimpiä digiongelmia ja osaa etsiä tietoa ongelmaan liittyen
- osaa ratkaista itsenäisesti yleisimpiä ongelmia esimerkiksi käynnistämällä laitteen uudelleen

9.3.2. Perustaso (B) Tieto- ja viestintäteknikka

Perustaso (B)

Opetuksen tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Arviointi

Opiskelijan osaamisen arvioinnin kriteerit

- tietää tehtäväpalkin sekä tärkeimmät asetukset
- osaa kytkeä tietokoneen ja/tai älylaitteen langattomaan verkkoon
- osaa peruskäytön tarvitsemistaan ohjelmista
- osaa poistaa ohjelmia
- osaa tehdä tallennukset tietokoneelle tai ulkoiselle asemalle esim. muistitikulle
- tietää resurssienhallinnan peruseräajat
- tietää päivitysten merkityksen ja tuntee suojausten peruseräajat
- tunnistaa tietokoneen käyttöön liittyvät peruseräajat ja tietää apua antavia tahoja
- osaa käyttää arjen välttämättömiä digitaalisia palveluja
- osaa etsiä tietoa ja valita tarpeisiinsa sopivan palvelun
- tunnistaa palvelun käyttölogiikan ja osaa liikkua palvelussa
- tunnistaa valeuutiset ja osaa erottaa roskapostin tai muut huijaus- tai kalasteluyritykset
- tunnistaa ja osaa varoa esim. huijausprofiileja sosiaalisessa mediassa
- tietää toimintaohjeet huijaus- tai kalastelutilanteiden varalle
- toimii vastuullisesti verkossa ja suojaa itseään mediaan liittyviltä uhilta
- osaa järjestelmäkameran tai videokameran peruskäytön
- osaa käyttää älylaitetta monipuolisesti kuvaamiseen ja kuvan muokkaamiseen
- osaa tehdä kuvaan peruseräajauksia, kuten lisätä tekstiä ja muuttaa kuvakokoa
- tietää erilaisia sosiaalisen median kanavia ja osaa valita niistä omiin tarpeisiinsa sopivan
- tietää valitsemansa sosiaalisen median luonteen ja hallitsee peruskäytön
- osaa toimia eettisesti sosiaalisessa mediassa
- osaa suojata sosiaalisen median tilinsä
- tunnistaa erilaisia tietoturva-uhkia ja osaa toimia ennaltaehkäisevästi

- osaa käyttää turvaohjelmien perustoimintoja ja huolehtia salasanoistaan verkossa liikkeessaan
- osaa reagoida havaitessaan poikkeamia laitteessa tai palvelussa
- osaa tehdä digilaitteelle tarvittavat käyttöjärjestelmä- ja sovelluspäivitykset
- osaa toimia ja etsiä ratkaisua, mikäli laite ei toimi oikein tai järjestelmä/sovellus antaa virheilmoituksen
- osaa ottaa kuvakaappauksen ja tarvittaessa etsiä apua kaverilta, työpaikan IT-tuelta tai ulkopuoliselta palveluntarjoajalta

9.3.3. Jatkotaso (C) Tieto- ja viestintäteknikka

Jatkotaso (C)

Opetuksen tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Arviointi

Opiskelijan osaamisen arvioinnin kriteerit

- tietää laajasti tietokoneohjelmia ja osaa valita niistä tarpeisiinsa sopivan
- osaa tallentaa pilvipalveluun
- osaa toimia resurssienhallinnassa sujuvasti
- osaa tehdä päivitykset ja liikkuu sujuvasti tietoturvaan ja suojaukseen liittyvissä osioissa
- osaa ratkaista tietokoneen käyttöön liittyviä ongelmia ja tietää apua antavat tahot.
- liikkuu sujuvasti arjen välttämättömissä digitaalisissa palveluissa
- hakea monipuolisesti tietoa verkosta
- osaa ratkaista digitaalisiin palveluihin tai niihin kirjautumiseen liittyviä ongelmia
- osaa luoda, käyttää ja ylläpitää käyttäjätilejä erilaisissa palveluissa
- osaa arvioida ja vertailla löytämänsä tietoa sekä soveltaa kriittistä ajattelua sujuvasti
- tulkitsee mediasisältöjä monipuolisesti
- osaa tarvittaessa suodattaa ja ilmiantaa roskapostin sekä sosiaalisen median vahingollisen sisällön
- toimii aktiivisesti netin turvallisen käytön hyväksi
- suojelee itseään ja muita median uhkilta ja tiedostaa tämän yhteiskunnallisen merkityksen
- osaa käyttää erilaisia luovan median ohjelmia ja julkaisualustoja
- osaa muokata kuvia sekä tehdä erilaisia julkaisuja
- osaa kuvata ja editoida videon
- osaa hyödyntää sujuvasti teknologiaa visuaalisessa tai audiovisuaalisessa työskentelyssä
- ymmärtää digitalisaation tuomat mahdollisuudet median monipuolisessa käytössä.
- osaa tuottaa itsenäisesti sisältöä sosiaaliseen mediaan
- osaa tarkastella sosiaalista mediaa yhteiskunnallisena ilmiönä
- osaa toimia sosiaalisessa mediassa rakentavasti, auttaa muita käyttäjiä sekä tarvittaessa perustaa, ylläpitää ja valvoa verkossa toimivia ryhmiä
- tietää mitä kanavia vuorovaikutukseen voi hyödyntää
- osaa suojata kaikki käytössään olevat laitteet ja tilit tietoturvalta
- osaa toimia verkossa liikkeessaan turvallisella tavalla
- osaa asentaa tietosuojapäivitykset sekä varmuuskopioida tai salata tärkeät tai arkaluonteiset tiedot
- tuntee apua tarjoavat tahot ja yleiset tietoturvakäytännöt

- osaa toimia oikein häiriötilanteissa sekä uhkien toteutuessa
- ymmärtää digilaitteen vianhakua, ja osaa tulkita virheilmoituksia, testata vian tai häiriön uusiutumista sekä paikantaa sen rajaamalla muita vaihtoehtoja
- osaa hankkia uutta tietoa, soveltaa aikaisempaa sekä kokeilla erilaisia ratkaisumenetelmiä
- osaa erottaa käyttäjän virheet, satunnaiset häiriöt, uudelleenasetusta edellyttävät sovellusongelmat sekä huoltoa edellyttävät laiteviat
- osaa raportoida häiriöistä ja vioista laitteen huollolle tai verkkopalvelun tuottajalle

9.4. Kurssit, joista voi saada suoritusmerkinnän

Toistaiseksi ainealalla ei voi suorittaa opintopisteytettyjä kursseja.

10. Yhteiskunta ja humanismi

Toistaiseksi ainealalla ei voi suorittaa opintopisteytettyjä kursseja.

10.1. Opetuksen tavoitteet

10.2. Opetusohjelman rakenne

10.3. Taitotasot ja osaamisen arviointi

10.4. Kurssit, joista voi saada suoritusmerkinnän

Toistaiseksi ainealalla ei voi suorittaa opintopisteytettyjä kursseja.

11. Hyvinvointi, luonto ja ympäristö

11.1. Opetuksen tavoitteet

11.2. Opetusohjelman rakenne

11.3. Taitotasot ja osaamisen arviointi

11.4. Kurssit, joista voi saada suoritusmerkinnän

Toistaiseksi ainealalla ei voi suorittaa opintopisteytettyjä kursseja.

12. Ruoka, juoma ja matkailu

12.1. Opetuksen tavoitteet

12.2. Opetusohjelman rakenne

12.3. Taitotasot ja osaamisen arviointi

12.4. Kurssit, joista voi saada suoritusmerkinnän

Toistaiseksi ainealalla ei voi suorittaa opintopisteytettyjä kursseja.